

FÖRSVARETS

FORUM

SVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 2/2021

STADSKRIGARE LIVGARDET ÖVAR STRID I BEBYGGELSE

ARKTIS Därför ökar konfliktrisken
Här är nya förbandsorten **SOLLEFTEÅ**
RESERVOFFICER Nyckel i tillväxten

PLUS: ROBOTBYGGARE | CYBERSOLDATER | MP ÖVAR TERRORATTACK | STÖRSTA
INSATSEN PÅ FYN | TREBEFÄLSSYSTEMET STÄRKER FÖRTROENDE

STARKA MOT 2025 OCH VIDARE

ÅRETS FÖRSTA MÅNADER har präglats av framtidsfrågor i ljuset av det nya försvarsbeslutet. Det handlar om stora satsningar som ska göras på både personal och materiel. Allt i syfte att öka den militära förmågan och bidra till stabilitet och säkerhet i vårt närområde.

Sedan maj 2019 då Försvarsberedningen lämnade slutrapporten Värnkraft har vi kontinuerligt bi-

drag har gjort skillnad. Det är också glädjande att se att intresset för att anställas eller på annat sätt ha ett fortsatt engagemang i Försvarsmakten ökar.

Jag vill framföra min uppskattning över det jobb som görs här hemma och utomlands mitt i den pågående pandemin, som medfört behov av anpassningar. Till er som är eller har varit i insats vill jag säga

” Det är också glädjande att se att intresset för att anställas eller på annat sätt ha ett fortsatt engagemang i Försvarsmakten ökar. ”

dragit med underlag kring utvecklingen av det militära försvaret för perioden 2021-2025. Det har varit ett omfattande arbete där det länge förelåg betydande osäkerheter. Under hela resan har vi kunnat stå stadigt i våra bedömningar.

I budgetunderlaget för 2022 fick vi för första gången möjlighet att inkomma med vår samlade syn på genomförbarheten av helheten i den beslutade inriktningen. De givna resurserna ska användas där vi får ut så mycket militär effekt som möjligt. Tidplanen för nyetableringarna kommer att hålla. Med avstamp i det som åstadkommits under det förra försvarsbeslutet har vi tagit oss an arbetet med energi och initiativkraft.

I Försvarsmaktens årsredovisning 2020 kunde konstateras att vi går ur perioden 2016-2020 starkare och bättre. Varje medarbetares bi-

att jag förstår att det varit särskilt tufft för er och era anhöriga.

BETYDELSEN AV ATT verksamheten upprätthålls i tider av kris kan inte nog understrykas. I detta nummer kan du läsa om genomförandet av vinterutbildningen och om den motoriserade skyttbataljonen på Livgardet under en övning i strid i bebyggelse.

Vi har ett viktigt jobb att göra, både på kort sikt under försvarsbeslutsperioden och på längre sikt därefter. Jag ser mycket fram emot att möta er ute i verksamheten.

Micael Bydén
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S12 PORTRÄTTET**

Robotar mot stress

S14 NYA FÖRBANDSORTEN

Vi tar tempen på Sollefteå

S16 ARKTIS I FOKUS

Därför ökar konfliktrisken

S19 VINTERUTBILDNING

En svensk specialitet

S22 VINTERSOL

Slutövning norr

S24 CYBERSOLDATER

Första kullen på väg ut

S26 GENDERCENTER

NCGM utökar

S43 SVE + USA

Bombsäker övning

S52 CHEFER PÅ INSATS

Personalfrågor är svårast

S60 ANSVARSKULTUR

Därför måste vi bete oss hyggligt

S61 TREBEFÄLSSYSTEMET

Stärker förtroendet

S62 CARL GUSTAF

Granatgeväret alla vill ha

S64 HISTORIA

Fyn 1848

S66 FYS

Nils van der Poel om motivation

S62 TILL SIST**S72 ÅSIKT**

Är en specialistofficer en officer?

S73 FÖRVALTAREN

Om hälsningar

S74 SPRÅKET

Välj rätt storlek på bokstäver

MISSTAGETS LOV

JAG GJORDE ETT misstag i förra numret. (Säkert fler, men bara ett har påtalats.) Jag hade placerat en listpunkt under fel rubrik, så att det såg ut som att Amfibieregementet tillhör Armén och inte Marinen.

Det var ingen stor sak för mig; de som vet hur det förhåller sig ser att det är ett misstag, övriga lär knappast få sin världsbild rubbad, resonerade jag.

Och små misstag sker runt omkring oss hela tiden – att ägna energi åt varje sådant skulle sänka såväl humör som arbetslust och -tempo. Dessutom skulle ingen våga pröva, våga göra, våga något överhuvudtaget. Utvecklingen skulle stanna. En värld eller verksamhet utan misstag skulle vara grå, torftig och ha dystra framtidsutsikter

Däremot ska felaktigheter naturligtvis om möjligt rättas, och även om jag inte kan ändra det som redan tryckts vill jag härmed upplysa om att Amfibieregementet tillhör Marinen. Förstås.

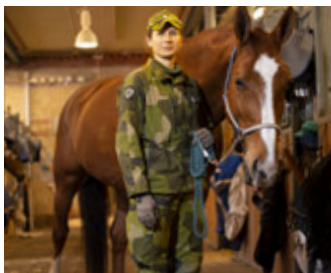
Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör

TERROR PÅ SLOTTET. Aldrig förr har militärpolisen övat så realistiskt och komplext. **S28**

STADSKRIGARNA. Vågar du följa med när soldater från kungens eget regemente övar strid i bebyggelse? **S32**

RESERVOFFICERARE. De vill bidra till det militära försvaret av Sverige och samtidigt göra civil karriär. **S44**

SOLDATHET. När Försvarsmakten växer satsas det mer på soldathet. Vi har besökt några av dem. **S54**

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Mats Ström, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikraadmark@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Elanders. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 26 april 2021. ISSN 1100-8245. Omslag: Joachim Lundgren.

KAMPANJ SKA STÄRKA STÖDET

Försvarsmakten lanserar nu en folkförankringskampanj över hela landet.

MÅLET ÄR ATT öka kunskapen och förståelsen för att Sverige är värt att försvara och att vår demokrati, fred och frihet inte kan tas för given. Ett starkt militärt och civilt försvar är en försäkring för möjligheten att försvara vårt territorium, vår befolkning och vårt självbestämmande.

– Att få acceptans och stöd från svenska folket i en bred folkförankring är en förutsättning för att över tid kunna attrahera, rekrytera och behålla medarbetare samt för att stärka försvarsviljan. Ett starkt totalförsvar är en förutsättning för att vi – Sveriges militära försvar – ska kunna utföra våra uppgifter i fred, kris och krig, säger ÖB Micael Bydén.

BRETT SAMARBETE

Utgångspunkten är att kunskap och medvetenhet höjer tröskeln och är en viktig del i försvaret av Sverige. Tillsammans med samarbetspartner vill Försvarsmakten initiera samtal som sedan kan sprida sig vidare i samhället och landa vid allmänhetens middagsbord, med hjälp av bland annat filmer, annonsunderlag

**SPRID KUNSKAP
SOM FÖRSVARAR
SVERIGE.**

MÅNGA TAR VÅR DEMOKRATI, FRED OCH FRIHET FÖR GIVEN.
Därför är din kunskap lika viktig som ditt engagemang.
När du gör fler medvetna om morgondagens utmaningar
är du med och bygger ett starkare totalförsvar.
Läs mer på forsvarsmakten.se/samtalet

FÖRSVARSMAKTEN

och bildspel. Kampanjens budskap nedkokat till sin kortaste form lyder: Många har kämpat för det Sverige vi har idag. Men en omvärld i ständig förändring påverkar oss och vi kan inte ta vår demokrati, fred och frihet för given. Sverige

och vårt samhälle är värt att försvara. För att bygga ett robust samhälle med en hög tröskel mot olika hot behöver Sverige både ett starkt militärt försvar och ett starkt civilt försvar. Tillsammans värnar vi Sverige.

CITATET

”Jag visste inte vad jag skulle göra efter skolan. Så jag gjorde lumpen.”

Kvinnlig värnpliktig på Livgardet

REKORDHÖGT FÖRTROENDE FÖR FÖRSVARSMAKTEN

Andelen av allmänheten som har mycket eller ganska stort förtroende för Försvarsmakten är i år 63 procent. Det är en rejäl ökning från 2016 då siffran låg på 36 procent.

DET VISAR ÅRETS Förtroendebarmeter som mäter befolkningens tilltro för institutioner, partier, massmedier och företag.

– Ökningen av förtroendet för Försvarsmakten är unikt jämfört med andra myndigheter, säger Johan Orbe på Kantar Sifo, som genomfört undersökningen.

Skatteverket och Säpo ligger strax före Försvarsmakten när det gäller myndigheter, men de har å andra sidan alltid legat högt, ingen annan har gjort en sådan resa som

Försvarsmaktens covidstöd är ett skäl till stärkt förtroende, enligt Kantar Sifo.

JIMMY CROONA/FÖRSVARSMAKTEN

Försvarsmakten, konstaterar Johan Orbe.

Förklaringarna kan vara många enligt Johan Orbe; en oroligare omvärld, att

försvaret skiftat från internationellt till nationellt fokus, men också att ansiktet utåt förändrats i och med rekryteringskampanjerna. ◀

MÖNSTRING SNART ÄVEN I GÖTEBORG

PLIKT- OCH PRÖVNINGSVERKET öppnar ett tredje provningskontor, i Göteborg.

– Den återaktiverade värnplikten bidrar till att krigsorganisationen kan fyllas. En bred folkförankring och en fylld krigsorganisation är grundförutsättningar för försvaret av Sverige, säger Christina Malm, generaldirektör på Plikt- och provningsverket i ett pressmeddelande.

Det nya provningskontoret ska etableras efter ett riksdagsbeslut i december förra året, och är nödvändigt för att mönstra och pröva fler då kapacitetstaket för de två befintliga provningskontoren

Många som kallas till mönstring bor i Göteborgsregionen.

EVELINA CARBORN

i Stockholm och Malmö är 28 000 provningar årligen. Verksamheten startar hösten 2022. ◀

NYA UTNÄMNINGAR

FÖRSVARSMAKTEN UTNÄMNER två brigadgeneraler och en generalmajor i samband med chefsbyten i Högvarteret.

Överste Jonny Lindfors som nyligen har tillträtt som förbandsproduktionschef i Högvarteret, utnämns till brigadgeneral från och med den 16 mars i år.

Brigadgeneral Jonas Wikman placeras som ställföreträdande chef för insatsledningen från och med den första april i år, och utnämns då till generalmajor.

Vid samma tidpunkt placeras också överste Jonas Lotsne som resursproduktionschef vid produktionsstaben och utnämns till brigadgeneral. ◀

NATO-INITIATIV FÖR TÄTARE SAMARBETEN

Ett gemensamt ramverk för ledning ska stärka internationell samverkan.

FÖRSVARSSAMARBETEN med andra nationer blir allt viktigare för Sverige. Oavsett var de sker krävs gemensamma metoder för kommunikation mellan olika länders förband och enheter.

– Behovet blev tydligt i början av Afghanistan-insatsen, vilket gjorde att Nato då inledde ett arbete med att skapa ett gemensamt ramverk för ledning och beslutsfattning mellan olika länder under insatsen, berättar Gert Burgstaller som arbetar med strategiska frågor på CIO-avdelningen inom Ledningsstaben på Höckvarteret.

Det är skälet till att Försvarmakten, som en av 35 organisationer och länder, deltar i Nato-initiativet FMN. Förkortningen står för Federated Mission Networking och beskriver hur olika länders

FMN är en nyckel för allt viktigare militära samarbeten mellan nationer.

FÖRSVARSMAKTEN

ledningssystem, rutiner och metoder kan anpassas för att fungera tillsammans.

Försvarmakten har kommit en bit i utvecklingen och med anpassningen av arbetssätt och teknik.

FMN-ramverket används sedan några år av Sverige i övningar med andra nationers förband, och även på FN-insats i exempelvis Mali.

– Men ännu är inte målet nått, som innebär att förband från olika länder ska kunna

kommunicera och leda insatser strategiskt och operationellt tillsammans från första dagen, säger Gert Burgstaller.

En konsekvens av anpassningen är att Försvarmaktens egna enheter förändrar arbetssätt även gentemot varandra, i enlighet med FMN. Som ett led i detta publiceras en ny handbok för rapportering, Handbok rapporter och meddelanden (H RAPP). Den träder i kraft den 1 juni och ersätter FM RappB från 2007. ◀

BYDÉN FORTSÄTTER SOM ÖVERBEFÄLHAVARE

MICAEL BYDÉN HAR varit ÖB sedan 2015 och nu förlängs tjänstgöringstiden med ytterligare tre år.

– Det är med stolthet som jag har tackat ja till att fortsätta som överbefälhavare. Jag ser fram emot att fortsätta jobba i en försvarsmakt som präglas av framåtanda. Vi har med försvarsbeslut 2020 förutsättningar att ta ytterligare kliv för att möta omvärldens krav och fortsatt vara ett aktivt försvar, säger överbefälhavare Micael Bydén. ◀

**SVARA NÄR
031-727 39 32
RINGER!**

UNDER APRIL GENOMFÖR Kantar Sifo en läsarundersökning åt Försvarets Forum. Vi vill utveckla tidningen och behöver förstå mer om vad den betyder för dig och vilket innehåll du tycker mest om.

Undersökningen sker genom telefonsamtal, från telefonnummer 031-727 39 32, och vi vore mycket tacksamma om du tog dig tid att besvara frågorna när Kantar Sifo ringer. ◀

FRA

FRA SER ÖKAT HOT

ÖKAD MILITÄR AKTIVITET i Sveriges närområde och fler och allvarigare terror- och cyberhot, bidrar till att FRA utökar och fördjupar sin verksamhet. Det säger myndighetens generaldirektör Björn Lyrvall i årsrapporten för 2020.

– Cyberangrepp är numera resultatet av utvecklade strategier och operativa målsättningar hos angriparna, säger han i rapporten, och konstaterar att “för 10-15 år sedan var cyberattacker osystematiska och av typen går-det-så-går-det”.

– Numera är attacker från statliga angripare synnerligen

genomtänkta och välkoordinerade.

Han konstaterar också att pandemin ytterligare ökat riskerna – “breddat attackytan” – till följd av att många arbetar hemifrån och då i hög grad utnyttjar internet för kommunikation i jobbet.

En av FRA:s uppgifter är att förse bland andra Försvarsmakten med information om utländska förhållanden. Det kan till exempel handla om militär förmåga i andra länder, utvecklingen i krigs- och konfliktregioner eller hur it-angrepp sker i det globala nätet. ◀

SIFFRAN

40 000

... **provtagningar och analyser** gjordes under operation Gloria i mars, för att undersöka covidsmittspridning och förekomst av antikroppar. Personal i alla militärregioner och på P18/Gotland deltog – totalt cirka 700 personer.

HALLÅ DÄR

... konteramiral **JONAS WIKSTRÖM**, nytitillträdd försvarsattaché i Washington.

Hur är läget i Washington?

– Coldsituationen gör att det är stora begränsningar i arbetet. Det råder hårda restriktioner och mycket av arbetet sker hemifrån med möten via Zoom och liknande verktyg. Det är begränsade möjligheter att träffas på ambassaden, så jag får träffa mina kontakter ute på stan. Det är glest med folk utomhus och i stort sett alla bär mask.

Hur bor du?

– Jag har hyrt ett hus i stan. Min hustru kommer över till sommaren och barnen är kvar i Sverige med sina högskolestudier.

Hur stor del av ditt arbete kretsar kring det bilaterala försvarssamarbetet med USA?

– En hel del! Det har varit svårt att mötas under pandemin, så jag hoppas på en återstart.

När bedömer man att restriktionerna lättar?

– Det är svårt att säga. Bedömningen är att det kan ske till eller efter sommaren.

Har du arbetat i USA tidigare?

– Ja, jag var vid Natostaben i Norfolk Virginia 2004-2006.

Hur fick du jobbet?

– Jag blev tillfrågad och hade möjligheter att ta uppdraget. Så jag tackade ja.

Hur länge ska du vara försvarsattaché?

– I två till tre år.

MATTIAS ROBERTSSON/FÖRSVARSMAKTEN

MARINEN VÄSSAR SIGNATURMÄTNING

FMV har tecknat avtal med Saab Dynamics om utveckling av marina så kallade signaturmätstationer. Det ska göra svenska örlogsfartyg mindre synliga.

UTVECKLINGEN MOT allt mer avancerade sensorer gör det svårare för ett fartyg att förbli oupptäckt av motståndaren. Allt som strålar ut från fartyget, eller reflekteras av det, kan upptäckas av en motståndares vapen eller spaningssensorer. För besättningen gäller det att veta hur man ska manövrera sitt fartyg för att anpassa den signatur man avger – hur väl man “syns”. Marinbasens signaturpluton hjälper stridsfartygen att vara uppdaterade om hur väl de syns och hörs genom att regelbundet mäta fartygens signaturer i olika situationer.

– Halvtidsmodifieringen av signaturmätstationerna innebär att vi kan öka förut-

Marinbasens Signatur- och vapenkontrollpluton mäter hur väl fartyg syns, hörs eller reflekterar radarsignaler, med hjälp av tillfälligt uppsatta mätstationer.

FÖRSVARSMAKTEN

sättningarna för fartygen att “se längre än de syns”, säger löjtnant Patric Eidstedt, signatur och vapenkontrollchef vid Marinbasen i Karlskrona.

I en stridssituation är det normalt önskvärt att visa så liten signatur som möjligt för att

därigenom minska avståndet som en motståndare kan upptäcka fartyget. I fredstid kan det däremot vara lämpligast att visa en stor signatur för att synas bättre, detta för att man då vill visa marin närvaro i ett område. ◀

PÅ NY POST

Överste **Mattias Hansson** placeras som ledningssystemchef PROD i FM Högkvarter från 1 juni tills vidare, dock längst till 30 sep 2024.

Kommendör **Anders**

Sunderman placeras som tf ledningssystemchef PROD i FM Högkvarter från 1 april till 31 maj. Brigadgeneral **Anna Eriksson** placeras som stf chef LEDS CIO från 1 april tills vidare, dock längst till 30 sep 2024.

Överste **Stefan Janssons** placering vid SkyddC som förbandschef förlängs med start 1

okt tills vidare, dock längst till 30 april 2022.

Överste **Urban Rettig** placeras som stf C UndK vid Must från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 mars 2023.

Generalmajor **Anders**

Callert placeras som chef för svenska delegationen till Neutrala nationers övervakningskommission i Korea från 1 juni tills vidare, dock längst till 30 maj 2023. Han placeras som tff hos C PROD 17 mars till 5 maj, och som tff till C INS (tj i Sydkorea) 6 maj till 30 maj.

Överste **Christer Tistams**

placering som C Säkerhetsinspektionen förlängs med start 1 juni tills vidare, dock längst till 30 maj 2022 (regeringsbeslut).

Thomas Engevall får förlängd tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som C för verks.omr. ledningsstab, från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 juli 2022.

Överste Tommy Karlssons placering som chef och chefsutvecklare vid LEDS PERS Cpus förlängs med start 1 juli tills vidare, dock längst

STÄRKT LUFTVÄRN PÅ GOTLAND

Luftvärnets Robotsystem 23 väcks ur sin dvala och placeras på Gotland.

ROBOTSYSTEM 23 är ett luftvärn med medellång räckvidd som stod klart i början av 2000-talet. Systemet infördes aldrig i Försvarmaktens dåvarande insatsorganisation och utrustningen placerades i materielreserven. Nu har det återaktiverats och ska etableras på Gotland. Därmed stärks luftförsvaret på ön avsevärt.

Under mars levererade Saab uppdaterade Eldenhet 23 till FMV, den del av systemet som avfyrar luftvärnsroboten

– Det handlar inte om någon uppdatering som ger ökad förmåga, för lekmannen kan det bäst beskrivas som en service, säger Mikael Frisell som är chef för Armémateriel

Robotsystem 23 började utvecklas 1993 och första versionen av eldenheten var klar år 2003. Systemet har en räckvidd på 15 kilometer.

vid FMV.

Överste Mikael Beck, chef för Lv 6, konstaterar att det här blir en förstärkning av luftförsvaret eftersom antalet enheter nu ökar. I nuläget är

det inte aktuellt att utbilda värnpliktiga på systemet. Försvarmakten kommer att använda de personalresurser som redan är utbildade på Eldenhet 23. ◀

till 30 juni 2022.

Överstelöjtnant **Robert Almström** placeras som C OPL vid HKV Must från 1 april tills vidare, dock längst till 31 mars 2024.

Kristina Zetterström anställs som C LEDS TF Frivilligsektion på FM HKV, den 1 april tills vidare.

Överstelöjtnant **Fredrik Süsskind** placeras som C Gripensektionen vid flygstaben i Uppsala från 1 april tills vidare, dock längst till 31 okt 2024, och befordras samtidigt till överste.

Major **Mats Wikberg** placeras vid SkyddC som förbandsförvaltare

den 3 mars tills vidare, dock längst till 31 dec 2026.

Överste **Jonny Lindfors** placeras som C PROD FPE den 16 mars tills vidare, dock längst till 31 mars 2024, och utnämns samtidigt till brigadgeneral.

Överste **Ronny Modig** placeras som tff vid Arméstaben den 1 feb tills vidare, dock längst till 30 juni 2022.

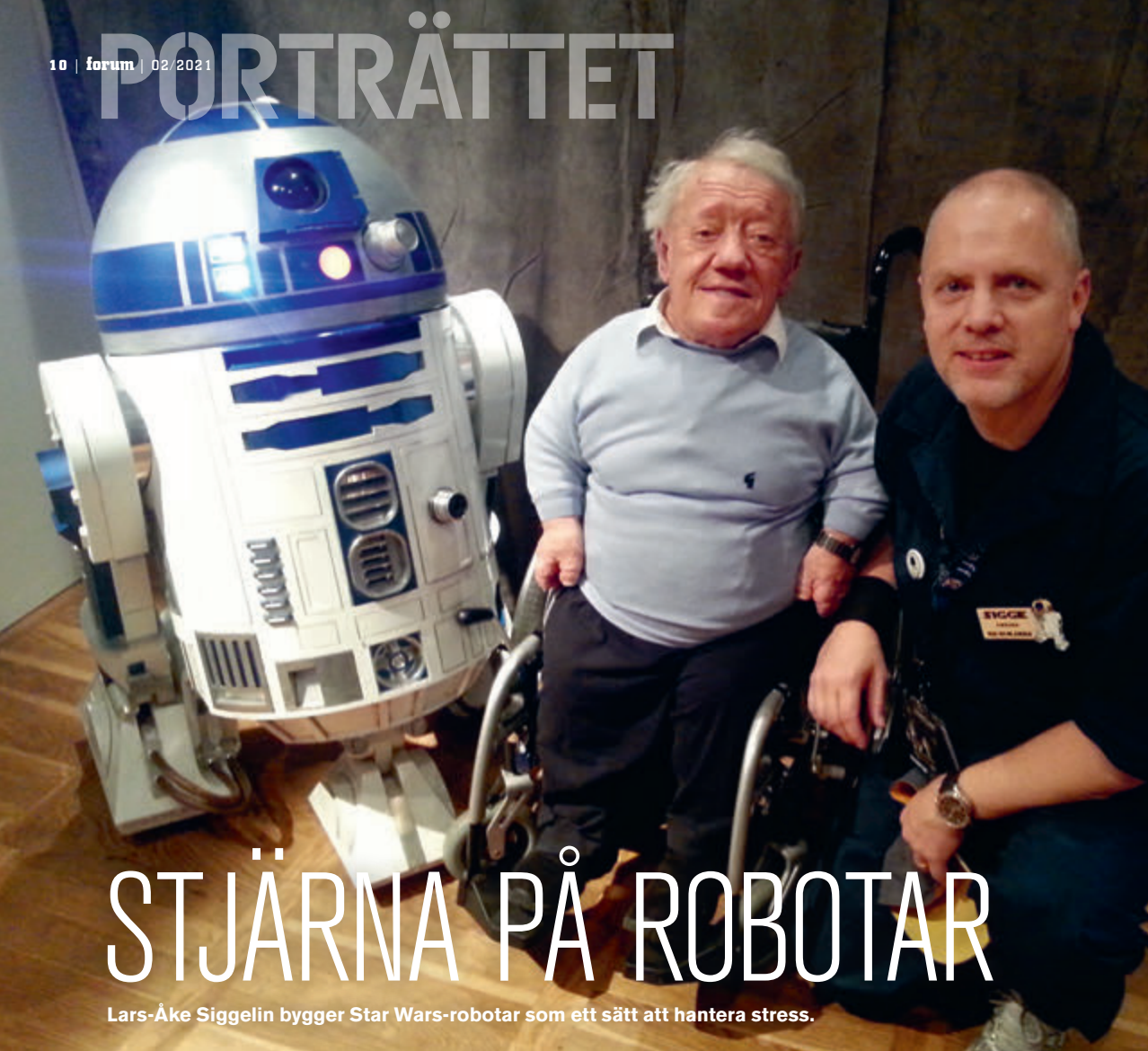
Överstelöjtnant **Mikael Siklosi** anställs som specialattaché/militärrådgivare vid Sveriges ständiga repr. vid EU i Bryssel 1 sep tills vidare, dock längst till

31 aug 2023 (regeringsbeslut). Han förlängs samtidigt som konstituerad överste.

Överstelöjtnant **Håkan Sköld** placeras som C FMUndSäkC i Uppsala 2 feb tills vidare, dock längst till 30 april 2024.

Överstelöjtnant **Gustaf Dufberg** placeras som C Swedint 1 april tills vidare, dock längst till 31 mars 2024.

Överste **Gustaf Fahl** får förlängd tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV 1 mars tills vidare, dock längst till 31 maj.

STJÄRNA PÅ ROBOTAR

Lars-Åke Siggelin bygger Star Wars-robotar som ett sätt att hantera stress.

HJÄRNAN VILLE INTE längre varva ned. Den fortsatte att gå på högvarv trots att arbetsdagen var slut. Det var onekligen påfrestande. Stressen måste bort, insåg Lars-Åke Siggelin, vanligen kallad Sigge.

– Det här var efter en intensiv jobbperiod i samband med Flygvapnets insats i Libyen 2011. Och det var därför jag började bygga robotar, som ett slags terapi.

Han arbetar på Flygvapnets tekniska utvecklingsenhet för JAS Gripen i Linköping som telekrighandläggare, och är dessutom inbitet Star Wars-fan.

I sin jakt på utmaningar som skulle hjälpa honom att mentalt släppa jobbet på fritiden, hittade han ganska snart ett nätverk för likasinnade.

Och på en modellmessa träffade han en kompis som byggt en robot i trä, vilket fick Sigge att bestämma sig: han skulle själv bygga en robot.

På nätet hittade han klubben R2-builders vars medlemmar får tillgång till kompletta ritningar till R2-D2-roboten, en av de mest kända Star Wars-figurerna.

– Jag blev medlem och började skära ut delar i plast enligt

ritningarna. Den första roboten byggde jag tillsammans med min bror och det tog oss elva månader.

SLAPP SÖMNPROBLEM

EFTER DET BYGGDE Sigge en robot till, den här gången tog det bara tre månader, eftersom han varit förutseende nog att skära till dubbelt av alla delar till den första roboten.

– Jag märkte att det var terapi för mig att sitta och greja med roboten, att jag varvade ner och slapp mina sömnproblem, och ja, eftersom jag byggde två robotar behövde jag väl mycket

Sigge och hans robot har hängt med Kenny Baker, som spelade R2-D2 i Star Wars-filmerna.

Sigge som en Tusken Raider tillsammans med sin sambo.

Roboten styrs av 15 servomotorer som är placerade i huvudet, domen.

terapi, skrattar Sigge.

Roboten är radiostyrd och utrustad med två stycken 24 volts skotermotorer i fötterna som gör att den kan åka. Motorerna är mycket starka och har trimmats ner ordentligt för att det inte ska gå för fort. R2-D2 kör ungefär som en stridsvagn, det vill säga den vrider på hjulen på samma sätt. I robotens huvud, eller domen som den kallas, sitter 15 servon som styr olika luckor, all elektronik och blinkande lampor.

Den första roboten var byggd helt i plast, medan den andra är en blandning av plast och metall. Sigge har även börjat bygga en tredje robot i metall, som ska klara av att köra utomhus.

– De robotar som jag redan byggt klarar inte av terräng, utan är byggda för att se coola ut på film och kör bäst på plant underlag.

Genom sitt intresse har Sigge fått nya vänner runt om i världen. Han har visat upp sina robotar på Star Wars-mässor i USA, Tyskland, UK och Sverige. Och på en mässa i USA träffade

han George Lucas. Anthony Daniels och Kenny Baker som spelade robotarna C-3PO och R2-D2 i filmerna har han träffat flera gånger.

DOTTERN KÖR ROBOTEN

PÅ FRÅGAN HUR många gånger han sett Star Wars-filmerna svarar Sigge att han sett dem ett otal gånger, och när han bygger på roboten har han filmen på i bakgrunden för att lätt kunna se hur lamporna ska blinka.

Förutom att vara med på mässor har Siggas robot också varit ringbärare på två bröllop.

– Armarna är inte styrbara så vi tog fram dem och placerade en bricka mellan dem som vi la ringarna på, det funkade jättebra, säger Sigge.

Sigge säger att sambon accepterar hans hobby, och att hans dotter brukar följa med och köra roboten på mässor, för hon är bättre på det än Sigge själv. Eftersom det mesta av elektroniken sitter i robotens huvud, brukar han ta av det för att kunna meka, men hans sambo har bett honom att inte

lämna en ”halshuggen” robot hemma när han åker iväg på tjänsteresa.

– Hon tycker att den ser sorglig ut utan huvud; jag tolkar det som att hon ändå tycker att R2-D2 är en del av familjen, avslutar Sigge. <

Text **Johanna Toll/Leds Komm**

Foto **Privat**

LARS-ÅKE "SIGGE" SIGGELIN

Jobbar: TU JAS, Malmen, Linköping

Hobby: Bygger modeller och R2-D2-robotar, flyger fallskärmshoppare, cosplay

Medlem i: R2 Builders, 501st Legion, Rebel Legion

Önskad talang: Syr egna dräkter

FÖRSVARSMAKTEN ÄR TILLBAKA I SOLLEFTEÅ. REDAN I HÖST VÄNTAS I 21 STARTA SIN VERKSAMHET. FÖRSVARETS FORUM REDER UT VAD ORTEN HAR ATT GE DEN PERSONAL SOM FLYTTAR DIT.

Text **Linus Ehn/Leds Komm**

DEN 30 JUNI 2000 hölls den ceremoni som markerade slutpunkten för 131 år av militär närvaro i Sollefteå. Solen sken från en klarblå himmel, fanorna rullades ihop och när tacktalen hållits och "Under blågul fana" spelats var det över. Försvarsmakten hade lämnat Sollefteå.

av Försvarsmakten. Ett privat bolag bygger också ett nytt sexvåningshus i staden. Vi har även dammat av en gammal detaljplan och ändrat den något, så att vi ska kunna erbjuda lite större villatomter kommunen, säger Johan Andersson.

Särskilda inflyttningsslotsar ska hjälpa de försvarsmakts-

HÄR ÄR NYA FÖ

Två decennier senare har det beslutats om en återkomst.

– Det betyder väldigt mycket för kommunen, säger Johan Andersson (C), kommunalråd i Sollefteå.

FÖRTUR I BOSTADSKÖN

SOLLEFTEÅ KOMMUN HAR tagit ett antal beslut för att underlätta för militär personal som kommer att flytta till orten. Kommunfullmäktige har bland annat beslutat att ge försvarsmaktsanställda förtur i den kommunala bostadskön till hyresrättslägenheter.

– Det är en del i vår handlingsplan för återetablering

anställda som flyttar till orten. Det kan handla om alltifrån hjälp med att hitta bostad till information om förskolor och skolor, föreningsliv och fritidsaktiviteter.

– Vi har också beslutat om en jobbgaranti för medflyttande. De ska få ett konkret jobberbjudande inom fyra månader efter att de flyttat hit. Det finns många bristyrken inom den offentliga sektorn som vård och skola. Det är också god efterfrågan på akademiker som ingenjörer i den privata sektorn, säger Johan Andersson.

På orten finns även förhoppningar om att kunna locka nya

SOLLEFTEÅ KOMMUN

RBANDSORTEN

industrier som kräver tillgång till stora mängder elektrisk kraft. Etableringen av North-volt i Skellefteå och nyheten om att ett nytt klimatneutralt stålverk ska byggas i Boden har skapat framtidstro i norra

Sverige. Beskedet om Försvarsmaktens återkomst till Sollefteå bidrar till den positiva andan.

Johan Andersson.

LEVANDE SKIDKULTUR

HANS PAHLIN ÄR en av kommunens två kontaktpersoner och arbetade som officer vid I 21 från 1989 fram till nedläggningen år 2000.

– Det är en bra stad att skaffa familj i. Man slipper lägga så mycket tid på pendling till arbetet och det finns ett aktivt föreningsliv. Sollefteå är en trygg liten stad med drygt 20 000 invånare och skolorna håller bra standard, säger han.

Vidsträckta skogar, Ånger-

manälven, vattenkraften och laxfisket i all ära, men det är nog skidåkarna från orten som har väckt störst uppmärksamhet. Längdåkarna Ebba Andersson, Frida Karlsson och skidskytten Sebastian Samuelsson är exempel från toppen. Sollefteå har både tradition och en stolt levande skidkultur.

– En vanlig vardagskväll kan vi ha 100 barn i skidträning. Det är en stor skidstad med ett fantastiskt snöläge, snön brukar ligga från mitten

EN GARNISON RIK PÅ HISTORIA

CLAES-GÖRAN HEDSTRÖM/ARMÉMUSEUM

Värnpliktiga roas sig själva i sitt logement, så gott det går på gamla I 21, 1966.

Om inte Försvarsmakten kommit till Sollefteå så hade det kanske aldrig blivit en stad. Det är svårt att överdriva hur mycket den militära närvaron på orten har betytt.

NÄR SOLLEFTEÅ GARNISON byggdes 1897 inleddes en hundraårig era där militären helt kom att prägla samhället. Byn växte till köping och 1916 kom beskedet att Sollefteå beviljats stadsrättigheter.

1900-talets första år var kasernernas tid och ett stort antal nya regementen byggdes i vad som var ett samlat och centralstyrt byggprojekt utan tidigare motstycke i landets historia. Förläggningar, förråd och stallbyggnader arrangerades enligt tidens ideal i rätta linjer kring en kaserngård för soldater och hästar. Hästen var oerhört viktig för armén vid den tid då garnisonen byggdes, all utrustning som transporte-

av december till april. Jag brukar ge mig ut på en sista tur för säsongen den 1 maj, säger Hans Pahlén.

Hallstabergets skidåläggning två kilometer från centrum har en stor skidåläggning med aktivitet för både längdskidor, skidskytte, backhoppning och alpin åkning. Sollefteå är också en av få orter med både längdstadion och skidskyttestadion.

Enligt Försvarmaktens planer är Sollefteå åter en regementsort till hösten 2021. ◀

FAKTA SOLLEFTEÅ

Närmaste flygplats: Höga kusten airport, 30 minuters bilresa från Sollefteå. Flygbolaget Amapola trafikerar en linje till Arlanda.

Tåg: Från Västeråsby station på Ådalsbanan, cirka två kilometer från Höga kusten airport.

Befolkning: Tätorten: 8643, kommunen: 18872.

rades ut i fält drogs på vagn och regementena konstruerades också utifrån detta. Tidens store arkitekt, Erik Josephson, ritade Sollefteå garnison – det var alltså samma man som skapade ritningarna på Livgardets kavallerikasern på Lidingövägen i Stockholm.

80-TAL BYGGNADER

SOLLEFTEÅ GARNISON ÄR uppförd i en estetiskt tilltalande stil från det förra sekelskiftet och under årens lopp byggdes den militära verksamheten ut. Armén kom att etablera sig i två stadsdelar, i Hågesta och Remsle. Sollefteå kallades skämtsamt för "ett skidspår mellan två regementen". Trängkåren flyttade in i Remsle på norra sidan av Ångermanälven och blev kvar där till 1992. År 1911

Johan Svensson.

uppfördes ett nytt kasern-etablissemang för infanteriet i stadsdelen Hågesta på södra sidan om älven.

Försvars-

maktens anläggning i Sollefteå kom med åren att omfatta ett 80-tal byggnader på båda sidor av Ångermanälven.

Under 1990-talet byggdes ett större motorområde mellan kasernområdet i Hågesta och övningsfältet. Området anlades för att ge bättre möjligheter till att utbilda mekaniserade förband. Hästarna började ersättas med motorfordon med start under det sena 1940-talet, även om det officiella beslutet om avhästning togs först 1968.

I början av 1990-talet koncentrerades verksamheten till Hågesta och kasernerna i Remsle såldes till Sollefteå kommun. De omvandlade delar av området till en grundskola, vilken sedan invigningen 1996 har gått under namnet Nipanskolan.

Men början till slutet på den första regementsepoken närmade sig. Genom Försvarsbeslutet 2000 kom hela kasernområdet att avvecklas och Försvarmakten lämnade Sollefteå.

Tisdagen 15 december 2020 klubbades det nya försvars-

beslutet och med det fattades det formella beslutet om en återetablering i Sollefteå.

– Det här är en komplex uppgift och det är högst osannolikt att samtliga förutsättningar för att utbilda nya förband finns på den nygamla regementsorten utan att någon form av nybyggnation sker, säger Johan Svensson som är produktionschef vid Försvarmakten.

INGA SKÄL ATT AVVAKTA

JUST NU PÅGÅR ett intensivt arbete med myndighetens målbild och den långsiktiga inriktningen för de nya förbanden. Under den närmaste tiden kommer det arbetet att mynna ut i en kravställning mot Fortifikationsverket. Samtidigt sker diskussioner med mark- och fastighetsägare. Först när det är klart kan tidplanen slås fast, och då kommer det stå klart hur det nya regementsområdet ska se ut.

– Målet är att inleda verksamheten till hösten och Försvarmakten har inga skäl till att avvakta, säger Johan Svensson. ◀

ARKTIS I ALLT SKARPA FOKUS

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

Det finns skäl att hålla ett särskilt öga på området norr om polcirkeln när regionen nu snabbt förändras. Risken för en upptrappning av mot-sättningar förstärks bland annat som en följd av den maktförskjutning som sker i världen, och inte minst av klimatförändringar.

KALLT, OGÄSTVÄNLIGT och avlägset. Ändå är Arktis ett område som många bevakar noggrant. USA, exempelvis. Och självfallet Ryssland med sin drygt 2 400 mil långa kust mot området. På senare år har även Kina klivit

fram och börjat agera där, trots att landet inte är en del av eller gränsar till området.

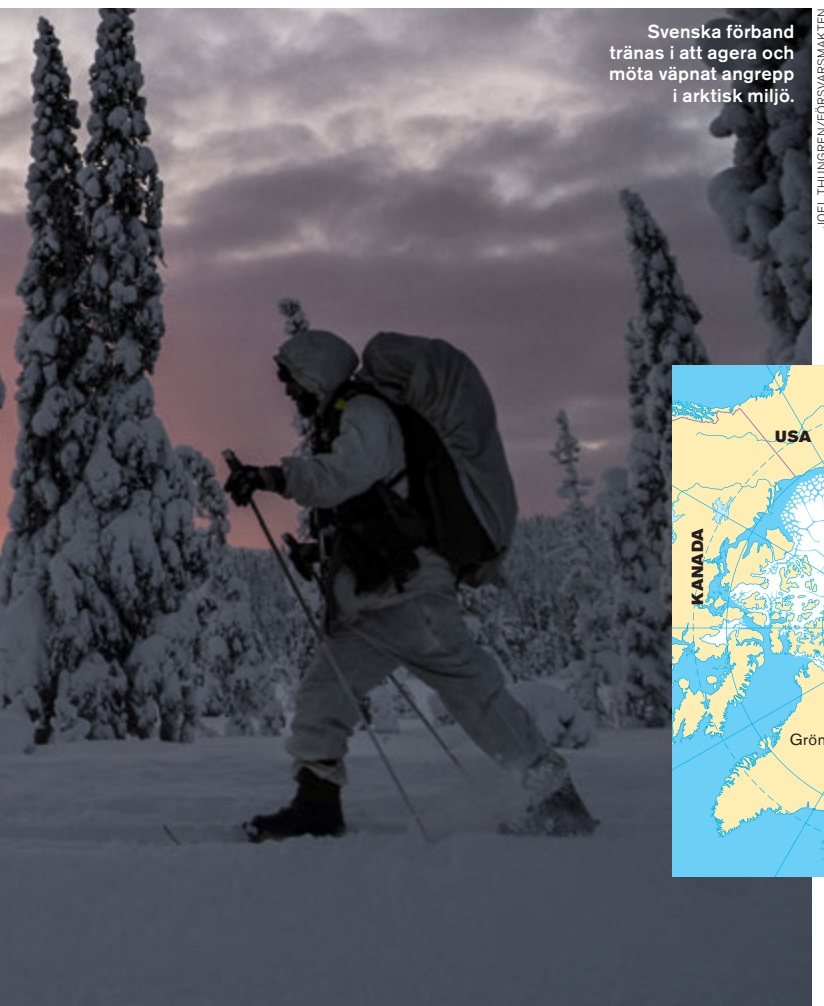
Det finns flera skäl till detta. Själva kärnan utgörs av de förskjutningar av maktcentrum som sker i världen, med ett starkare Kina och Ryssland som höjer tonläget såväl politiskt som militärt, och ett USA där det råder frågetecken kring om man fortsatt förmår vara garant för grunderna i det internationella systemet.

NATURRESURSER DRIVANDE

DESSA FÖRÄNDRINGAR växelverkar med bland annat klimatförändringar, som bland

annat frigör tidigare låsta eller svåråtkomliga naturresurser som fiske, olja, naturgas och mineraler. Uppvärmningen i Arktis är mer än dubbelt så snabb som i resten av världen och gör också att snart isfria hav under sommarhalvåret öppnar för sjöfart mellan Europa och Asien, över Nordostpassagen.

Själva passagen är inte ny – redan i slutet av 1800-talet lyckades en svensk vetenskaplig expedition ta sig igenom den. Första gången ett kommersiellt fartyg seglade genom passagen utan assistans av isbrytare var 2017. I takt med

Svenska förband tränas i att agera och möta väpnat angrepp i arktisk miljö.

JOEL THUNGREN/FÖRSVARSMAKTEN

I och med issmältningen i Arktis blir den så kallade nordostpassagen ett attraktivt alternativ för handelsflottor världen över, för transporter till och från Asien.

att isen smälter i Norra Ishavet ökar möjligheten att etablera sjövägen som ett kommersiellt alternativ till den betydligt längre rutten genom Medelhavet och Suezkanalen till Asien.

Rysslands intresse har också att göra med att deras viktiga marinbas ligger i Severomorsk på Kolahalvönns norra kust. Enligt Niklas Granholm, forskningsledare på FOI med Arktis som specialitet, är den ryska Nordflottan central för Rysslands "strategiska paritet" med USA. I och med

att ungefär två tredjedelar av den ryska ubåtsbaserade kärnvapenstrategiska kapaciteten finns där blir området omkring Kolahalvön närmast existentiellt för Ryssland.

– För att skydda de här resurserna måste vi räkna med

Niklas Granholm.

att Ryssland är berett att visa en hög grad av hänsynslöshet, om de skulle uppfatta att de är hotade. Det är något som Sverige och de övriga länderna vid Arktis måste förhålla sig till, säger han. Samtidigt ska svenskt, finskt

och norskt territorium med omgivande havsområden kunna skyddas i fred och kris, samt försvaras i krig.

PÅVERKAR FLER OMRÅDEN

USA BLEV EN arktisk nation i och med köpet av Alaska från Tsarryssland 1867. Intresset för området fick nyligen en oväntad och kraftig exponering när tidigare president Trump i augusti 2019 förklarade att han ville köpa Grönland av Danmark. Rimligen låg ett ökat kinesiskt intresse av stödjepunkter på Grönland, samt ökad rysk aktivitet i Arktis bakom förslaget, enligt

bedömare.

Även om Arktis i sig är ett område som kräver mer uppmärksamhet, mer vaksamhet och större militära resurser vore det ett misstag att låsa blicken mot enbart det området. Niklas Granholm påpekar att Arktis bara är en del som

påverkas av – och genom klimatförändringarna också påverkar – de maktförskjutningar som sker i världspolitiken.

– Militärstrategiskt hänger Euro-atlantiska Arktis och Nordeuropa ihop. Sammantaget gör utvecklingen att vi behöver förhålla oss inte bara

till det som sker i vårt norra och nordvästra närområde. Även Nordatlanten och Östersjön är områden som kräver bättre omvärldsbild, fördjupad internationell samverkan, ökad bevakning och bättre militär förmåga än idag, säger Niklas Granholm. <

INSATSCHEFEN:

"VI MÅSTE HA BEREDSKAP FÖR EN KONFLIKT"

Vilken är Sveriges relation till Arktis?

– Geografiskt utgör ju två tredjedelar av vårt land en del av området vi kallar Arktis, även om det finns lite olika sätt att definiera det.

– Sedan är vi är medlemmar i Arktiska rådet, där en grundambition är att bidra till en fredlig utveckling i området.

Vad har Sverige för intressen i Arktis?

– Att värna fred och säkerhet, och så långt det är möjligt verka för en begränsad militarisering av Arktis.

– Men det handlar naturligtvis även om aspekter som är kopplade till sådant som rör klimat och miljö.

Försvarsmakten har enheter som är tränade att möta väpnat angrepp i arktisk miljö – vad innebär det?

– Det innebär förmågan att kunna överleva och verka i en väldigt oförlätlig miljö. En svag infrastruktur, långa avstånd, extrema väderförhållanden under delar av året och bristande tillgång till förnödenheter är sådant som ställer särskilda krav på ledarskap och robusthet i förbanden.

Gör Sverige några förändringar organisatoriskt eller materiellt med hänsyn till arktisproblematiken?

– Nej det gör vi inte. När vi kravställer förband i vår förmågeutveckling gör vi det för de klimatzoner vi har i vårt land. Det byggs så att säga in. Sedan finns förband som är särskilt ägnade åt att verka i den miljön, som Arméns jägarbataljon.

Men vi utökar inte den typen av förband?

– I senaste försvarsbeslutet beslutades att utveckla Arméns jägarbataljon till två norrlandsjägarbataljoner, som kommer att vara helt klara 2030. Vi återinrättar också Norrlands jägarregemente K4.

Flera stormakter uttrycker ett intresse för Arktis. Vilka motståndare är det ni övar på att möta i arktisk miljö?

– Vi ser ju att Ryssland inte tvekar att använda militärt våld för att nå sina politiska målsättningar. Vi kan inte heller bortse från att ett av deras mest angelägna strategiska intressen finns i Arktis – Murmansk, där norra marinen och även Rysslands andraslagsförmaga är beläget.

Generallöjtnant Michael Claesson, insatschef.

– De har också intresse av att i en eventuell konflikt med Nato inte bara freda sig själv, utan också hindra förstärkning från nordamerikanska kontinenten att nå fram till den skandinaviska halvön.

– I ett geostrategiskt perspektiv finns flera olika kopplingar till vår territorium, eftersom vi är geografiskt sammanlänkade med Ryssland.

Om en väpnad konflikt uppstår i Arktis, kommer Sverige att vara en av parterna?

– Sverige skulle troligen inte stå opåverkat vid en konflikt mellan exempelvis Ryssland och Nato. Vi måste utgå från att bli påverkade på ett eller annat sätt, och måste ha beredskap för det. <

SPOTO

JOEL THUNGREN/STRIDSFOTO

HÄR BYGGS VINTERFÖRMÅGA

**FÖRSVARSMAKTENS VINTERENHET VID NORRBOTTENS REGEMENTE
ÄR FÖRSVARSMAKTENS KOMPETENSCENTRUM FÖR VINTERFÖRMÅGA.
ÅRETS UTBILDNINGAR BLEV SPECIELLA, PÅ GRUND AV PANDEMIN.**

Text Mats Carlsson/Norrbottens regemente

Vid Markstridsskolan i Kvarn utbildas specialistofficerare med inriktning på markstrid. I utbildningen till specialistofficer ingår också en grundläggande vinterutbildning i Arvidsjaur som normalt genomförs under två veckor. Men i år arrangerades den i omgångar under tre veckor, så att deltagarna kunde delas upp i tre plutoner om cirka 30 i varje, med hänsyn till pandemin.

De blivande specialistofficerna övade upp grundläggande färdigheter i att leda trupp

och hålla utbildning i vintermiljö. Men även mer specifika färdigheter som skidteknik, åtgärder vid lång och kort rast, isvaksbad, ensamdygn i fält och grundläggande skjutövningar.

En av eleverna var Gordon Pettersson från Gotlands regemente, P 18.

– Höjdpunkten var ensamdygnet, det var mycket lärorikt, säger han.

– Då fick man uppleva att det faktiskt går att klara sig ett dygn i den här miljön. Under sommartid kan man gena i kurvorna med vissa saker, men det är inte aktuellt i den här vin-

termiljön. Det minsta lilla du missar i dina åtgärder visar sig direkt.

Pandemin påverkade hela upplägget av utbildningen, men det var aldrig aktuellt att ställa in, förklarar Morgan Gustafsson som är chef för Försvarsmaktens vinterenhet. ”Då får man krigsförband med bristande vinterförmåga”, konstaterar han.

UPPDELNINGEN I MINDRE GRUPPER EN FRAMGÅNGSAKTOR

DET ANNORLUNDA genomförandet gav faktiskt en reell fördel jämfört med kursernas ordinarie utformning. Eftersom grupperna var mindre fick lärarna möjlighet att lägga mer tid och kraft vid respektive moment.

”Sommartid går det att gena i kurvorna – men inte på vintern.”

”Ensamdygnet var höjdpunkten under vinterutbildningen tyckte Gordon Pettersson, blivande specialistofficer på Gotlands regemente, P 18, och Johannes Öhneskog, Livgardet.

Norrbottens regemente erbjuder ett flertal skjutfält och övningsområden från Härnösand i söder till Kiruna i norr med ett gnistrande vinterlandskap speciellt lämpligt för vinterutbildningar av olika slag.

”Eleverna på jägarbataljonen har varit mycket behjälpliga.”

– Vi har också kunnat utbilda varandra, särskilt eleverna med jägarbataljonen som hemförband har varit mycket behjälpliga, de har ju väldigt goda grundkunskaper med sig från värnpliktsutbildningen här uppe, säger Morgan Gustafsson.

200 ELEVER FRÅN KARLBERG

I JANUARI GENOMFÖRDES även vinterutbildningen för kadetterna från officersprogrammet

på militärhögskolan Karlberg. Härliga vintriga förhållanden med runt en meter snö och tvåsiffriga minusgrader gav mycket bra förutsättning för kadetterna. Kursen heter ”Grundkurs vinter befäl” och är ett krav för att kunna vara befäl eller övningsledare i vintermiljö. Anpassningar genomfördes även här för att minimera smittspridning.

Överstelöjtnant Morgan Gustafsson, chef på Försvarmaktens vinterenhet.

MATS CARLSSON/FÖRSVARMAKTEN

– MHS Karlberg är verkligen ett gott exempel på att allt går

att lösa med god planering och vilja. De ska ha en stor eloge som lyckades genomföra vinterutbildning med cirka 200 elever [under rådande omständigheter] där den som ansvarar för planering och genomförande är fanjunkare Björn Hedlén, berättar chefen för Försvarmaktens vinterenhet, Morgan Gustafsson.

Överstelöjtnant Johan Svensson, chef för kadettbataljonen på Karlberg pekar på ”vilja och beslutsamhet” som en av grundstenarna för den kadetternas vinterutbildning i år.

– Något som varit helt avgörande är kadetternas eget ansvar och disciplin vad gäller restriktionerna kopplade till pandemin, avslutar Johan Svensson. ◀

Försvarmaktens vinterenhet genomför årligen ett flertal dykutbildningar i subarktisk miljö, denna vinter har trots pandemin tre kurser genomförts, varav en med internationella deltagare.

SUBARKTISK SLUTÖVNING

Under slutövningen för årets värnpliktskull vid markförbanden i Norrbotten, Vintersol, övade enheter från sex förband.

REKRYTEN GUSTAV Vilén, sjukvårdsgruppchef på stabs- och understödskompaniet vid I 19, är nöjd med övningen.

– Det är roligt att vara sjukvårdare, men när man ska släpa någon lirare över 200 meter så ångrar man sig för stunden. Men jag tycker det har varit en bra övning där man verkligen har fått känna av hur man är en del av kugghjulet inom försvaret här uppe i Boden. Man får en helhetsbild och ser hur allting klaffar.

Kamraten och gruppchefen

Gustav Nordlin är även han nöjd.

– Det har varit väldigt roligt att få användning av allt man har lärt sig under grundutbildningen på ett konkret sätt.

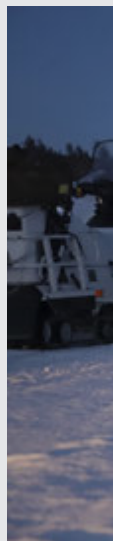
FÖLJDE FÖRBANDENS RÖRELSE

UNDER ÖVNINGEN FANNS Stridsträningsanläggningen, STA, från Markstridsskolan i Skövde på plats – en mobil anläggning för utvärdering av markstridsförband. Enheterna övar på vanligt sätt och STA kan följa dem direkt på datorskärmar och löpande samla information avseende positioner, träffresultat och verkan. Det insamlade underlaget sammanställs och kan sedan presenteras för det övade förbandet vid utvärderingar.

För artilleribataljonen hade övningen två delar, en där den understödde den mekaniserade bataljonen med spelad indirekt eld och en del med skarpskjutningar från olika platser.

– Övningens olika karaktärer har gett oss utmaningar och varit mycket lärorika. Den understödjande delen har gett oss krav på praktisk samverkan och samordning mellan chefer och förband och vi har också fått möjlighet att slipa på vår artilleritaktik under skarpskjutningarna, säger Thomas Bjerregard, biträdande övningsledare och bataljonsövningsledare vid A9. ◀

Text **Mats Carlsson/Norrbottens Regemente**

MATS CARLSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Stridsparskamrater Gustav Villén, sjukvårdsguppchef och Gustav Nordlin, guppchef på stab- och understödskompaniet vid I 19.

DAVID CARR/FÖRSVARSMAKTEN

Strid i bebyggelse blev det sista momentet i Vintersol för 191:a mekaniserade bataljonen. Tisdagens final blev en avsutten skyttestrid mellan kompanierna.

Granater i målet: 92:a artilleribataljonen har understött den mekaniserade bataljonen med "spelad" indirekt eld, och som här på bilden genomfört skarpskjutningar från flera olika platser, bland annat Pagla, Hedenbasen och Kilen.

VIKTORIA SZAKACS/FÖRSVARSMAKTEN

Sjukvårdskedjan övas: Under fördröjningsstriderna har skadeutfall spelats in i övningsmomenten och soldaterna har fått öva första omhändertagande på skadeplats innan kompaniets sjukvårdsresurser tagit över för vidare transport till förbandsplats.

MATS CARLSSON/FÖRSVARSMAKTEN

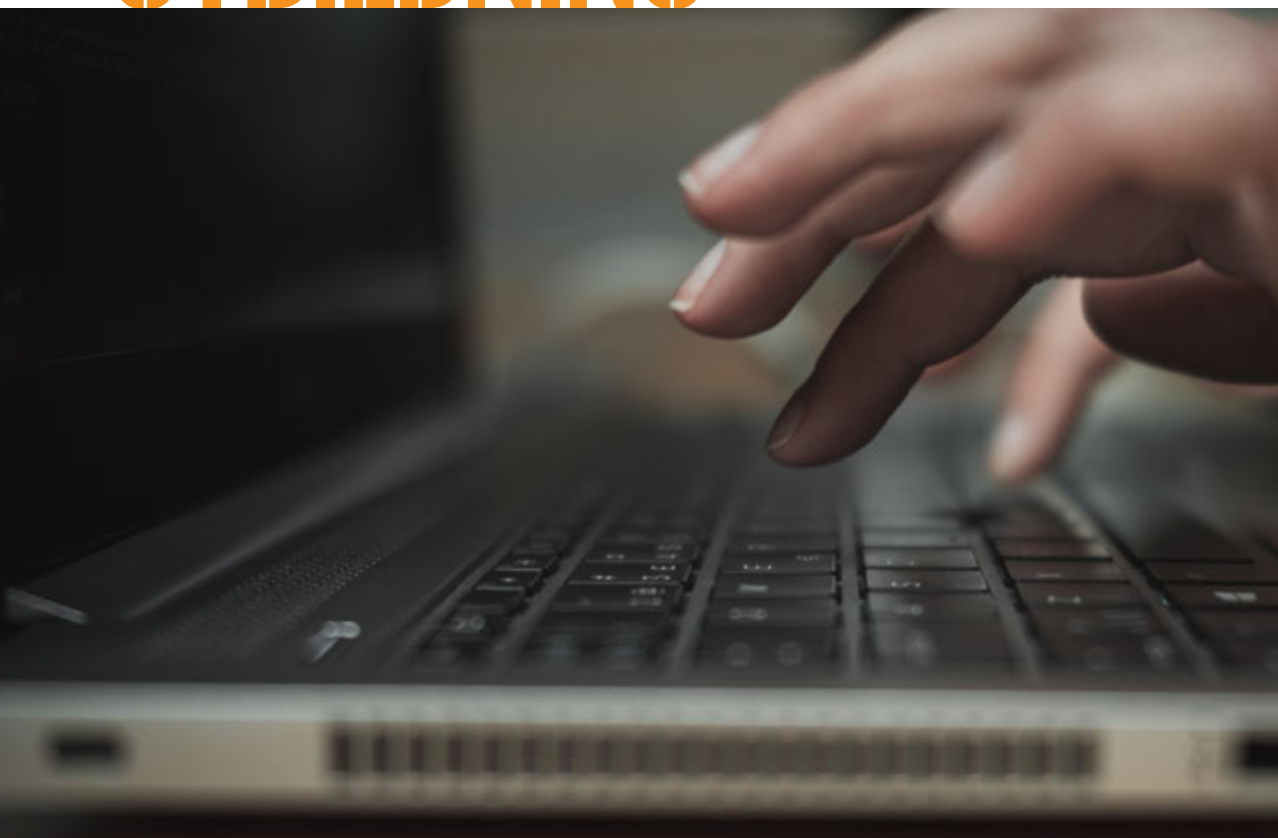
MATS CARLSSON/FÖRSVARSMAKTEN

I inledningen av övningen lämnade 193:e jägarbataljonen Älvsbyn på snöskoter för att ta sig ut i övningsterrängen långt in bakom fiendens linjer.

DAVID KRISTIANSEN/FÖRSVARSMAKTEN

Becky Mogren är anställd soldat vid I 19 och har varit plutonchef under övningen. – "Vi har nedkämpat fienden och fördröjt dem. Det har varit svårt för dem att ta sig förbi våra mineringar och eldöverfall. Rekryterna har skött sig bra, de har tagit uppgiften seriöst."

CYBERKRAFTEN VÄXER

De första värnpliktiga cybersoldaterna har snart avslutat sin befattningsutbildning. För flera av dem har det varit en livsomvälvande period.

DET TAR INTE lång stund och verkar inte vara särskilt svårt. Visserligen säger de textkommandon som rullar förbi på skärmen inte särskilt mycket för en som inte är insatt. Men den värnpliktige som sitter vid tangentbordet förklarar.

– Nu letar vi efter en fil som kan användas för starta ett program på servern och därige-

nom ta kontroll över den, säger han och strax hittar han vad han söker.

Bara minuter senare är målet uppnått: webbservern är hackad och ligger nu öppen för vad helst den lilla gruppen runt bordet vill åstadkomma. Det skulle exempelvis kunna vara att ta sig in i ett datanätverk som innehåller värdefull information, eller att nå funktioner som styr elttillförsel eller andra kritiska delar hos organisationen som äger webbservern.

Men det vi ser är ett slags attrapp och hela aktionen genomfördes för att visa något av den förmåga som håller på att

byggas upp bland annat här på Ledningsregementet i Enköping: cyberförsvaret.

BEFATTNINGSBILDNINGEN KLAR

DE FYRA RUNT bordet ingår alla i den första kullen på 28 värnpliktiga cybersoldater som just nu utbildas. Av säkerhetsskäl nämner vi dem bara vid förnamn: Emma, Theodor, Jacob och Sophia.

När vi besöker dem är de nästan klara med befattningsutbildningen. Nu väntar förbandsutbildningen. Denna den första omgången av cybersoldater kommer att tillhöra FMTIS (Försvarmaktens tele-

Även om tangentbordet är cybersoldatens viktigaste vapen får de naturligtvis samma grundläggande militära utbildning som övriga värnpliktiga.

nivå, konstaterar Theodor, som var den som satt bakom tangenterna vid demohackningen.

Rekryterna har tillbringat den största delen av befattningsutbildningen i lektionssalen där vi sitter, bakom tangentbord och bildskärmar. Gruppen har fått uppgifter att lösa, ofta tillsammans men även individuellt.

– Det har präglat arbetssättet från början, att vi förväntas leda och lära oss själva. Givetvis med stöd av befälslaget. Och hela det här yrket eller befattningen innebär att du är lite av en ”professionell inlärare”, säger Theodor.

CYBER ÄVEN I FÄLT

VID NÅGRA TILLFÄLLEN har de dock lämnat lektionssalen, för att provas i andra, ofta tuffare miljöer. Under befattningsutbildningens slutövning Aegis tillbringade rekryterna mycket tid i ett Taktiskt tält 10 ute i fält med sina datorer.

– Vi ska klara att agera i samma miljö som andra soldater, och får förstås samma militära grundutbildning som alla värnpliktiga, säger Sophia.

Vilka typer av uppgifter gruppen har utfört, och vilka övningar de har genomfört, får vi inte veta, utan får nöja oss med en tolkning av den officiella formuleringen av syftet med utbildningen: att ge rekryterna en grundkunskap i

datornätverk och -system med tyngdpunkt på it-säkerhet.

– Det har bland annat handlat om penetrationstestning av it-system, och om att lära oss hitta sårbarheter i vanliga system och tekniker som bluetooth och trådlösa nätverk, säger Jacob.

Vi får inte heller veta något om vilka uppgifter de ska lösa i krig eller kris. Men befattningsbeskrivningen visar att det handlar om att övervaka och skydda Försvarsmaktens egna it-system.

När de fyra runt bordet ryckte in för snart ett år sedan kunde ingen av dem föreställa sig hur utbildningen skulle påverka dem. De såg året som en paus på vägen mot en civil karriär. Idag resonerar de annorlunda. Emma ska söka en officersutbildning efter värnplikten, och Theodor, Jacob och Sophia siktar också på en fortsättning inom Försvarsmakten.

Utbildningen har även fått konsekvenser för hur de tillbringar fritiden. Theodor berättar hur han brukar ägna helgerna åt att höja it-säkerheten hemma hos familjen, genom åtgärder på hushållets it-utrustning. De övriga runt bordet skrattar – det är ett skrat av igenkänning. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

kommunikations- och informationssystemförband) och LSS (Ledningsstridsskolan).

– Det har varit ett extremt lärorikt år. Jag kom hit utan några förkunskaper om it-säkerhet eller programmering, men hade förstås ett stort intresse för datorer och matematik, berättar Emma som läste det tekniska programmet på gymnasiet.

Hennes kompisar har en liknande bakgrund, med den skillnaden att de övriga tre hade ägnat sig åt programmering i varierande grad sedan tidigare. Men det är inget som märks nu; alla ligger på samma

DANIEL FRANK SANCHEZ/FÖRSVARSMAKTEN

SÅ ARBETAR EN CYBERSOLDAT

- » Du jobbar med att identifiera cyberhot. Dina upptäckter rapporterar du till ett team som analyserar informationen och beslutar om hur ni ska gå vidare.
- » Du jobbar med

- omvärldsbevakning och sammanställer rapporter kring händelser relaterade till it-säkerhet.
- » En viktig del av ditt arbete är att identifiera sårbarheter i produkter och komponenter. Du rapporterar kontinu-

- erligt till nästa steg i kedjan.
- » Du bedriver logganalys på både drift- och säkerhetsloggar och lyfter upp misstänkta händelser till nästa nivå.
- Källa: www.forsvarsmakten.se

DE ÖKAR FÖRSTÅELSEN FÖR CIVILA I KONFLIKTER

Det räcker inte att förstå motståndarens militära förmågor för att hantera konflikter. För att kunna agera framgångsrikt behövs även insikter i hur civila påverkas i ett insatsområde eller vid en operation.

KUNGSÄNGEN VÄSTER OM Stockholm ligger NCGM, Nordic Center for Gender in Military Operations. En organisation med ett långt namn och ett viktigt uppdrag: att skapa förståelse och sprida kunskap om det som inom Nato kallas genderperspektiv. I det här sammanhanget avses ungefär förmågan att upptäcka om och när pojkar, flickor, män och kvinnor påverkas annorlunda som en konsekvens av sin könstillhörighet. Dels för att kunna skydda dem i så hög grad som

möjligt vid en militär operation eller under insats, dels för att inse att alla också kan vara förövare.

NCGM anordnar bland annat två kurser, en tredagars Gender Focal Point-kurs (GFP) för personer som ska arbeta som stöd inom området, och en två veckor lång Gender Advisor-kurs (GENAD) som även ges till personer som ska tjänstgöra i befattnings på stående förband.

– Den senare ges även till personal som arbetar som rådgivare inom jämställdhet och gender på högkvarternivå inom NATO eller nationellt, kommenterar överstelöjtnant Peter Östman som är chef över centret.

GENAD-kursen lär ut hur man skapar förståelse för hur försvarsmakter, civilbefolkning, och motståndare påver-

kas vid en operation eller under en insats genom att analysera kris- och konfliktsituationer ur ett genderperspektiv. Det är kunskap som behövs såväl i planeringen av operationer som i själva genomförandet, och definitivt när man befinner sig i ett insatsområde, understryker Peter Östman.

DISTANSKURSER EN VINST

I OCH MED pandemin behövde NCGM ställa om till att genomföra utbildningar på distans. Kurschef Elena Ojala har precis avslutat den första GENAD-kursen och konstaterar att mycket faktiskt fungerar bättre i den formen.

– Eftersom det är en krävande kurs har det underlättat för mig som kurschef, eftersom jag inte har behövt samordna alla gruppledare, föreläsare

och deltagare på plats i Kungsängen, säger Elena och konstaterar också att föreläsare blivit bättre på att vara kortfattade och "komma till saken".

Centret är sedan 2013 Natos "Department Head" – ett slags kunskapsnav – för disciplinen Gender in Military Operations. Och distanskurserna kommer att fortsätta även efter pandemin, för att kunna möta Natos krav på att arrangera ett ökat antal GFP-kurser. ◀

Text **Johanna Toll/Leds Komm**

Peter Östman, chef för NCGM, ser fram mot att öka antalet kurstillfällen.

ÖB besökte NCGM i mars för att uppmärksamma distanskurserna.

"Många fördelar med distansutbildning"

Elin Malmsköld har precis avslutat den webbaserade Gender Advisor-kursen (GA) och uppskattar att den blev av trots pandemin.

– DET VAR TVÅ intensiva veckor och lärarna gjorde ett jättebra jobb. Det enda som jag saknat är att inte kunna stå och småprata i pauserna, säger Elin.

Men hon konstaterar att fördelarna med distansutbildning är många, bland annat underlättar det för personer som annars kanske inte haft möjlighet att delta, eftersom ingen nu måste resa långt.

GA-kursen blandar föreläsningar, grupparbeten och enskilt arbete. Det är även möjligt att träffa föreläsarna online för att ställa frågor och diskutera.

Deltagarna kom från nitton olika länder, bland annat Brasilien och Nya Zeeland. Tidsskillnaderna var tuffa för dem som bor på andra sidan världen, så för dem var de förinspelade föreläsningarna bra.

Elin berättar att Försvarsmakten arbetar med jämställdhet och genderfrågor i två spår: internt med diskrimineringsfrågor och ovälkommet beteende, och externt med det som sker vid internationella insatser och nationella operationer, där man analyserar hur Försvarsmakten, civilbefolkningen och motståndaren kan påverka varandra i konflikter.

Elin Malmsköld, Högkvarteret

– Det var intressant att träna på att arbeta med jämställdhet under planering, genomförande och utvärdering av insatser och operationer, säger Elin.

Elin Malmsköld är en av två personer på Högkvarteret som jobbar heltid som rådgivare inom jämställdhet och genderfrågor i militära operationer.

– De flesta som arbetar som rådgivare inom jämställdhet i militära operationer är solitärer och därför är de här kurserna så viktiga. Att vi kan träffas och nätverka och lära av varandra, säger hon. ◀

DET HÄR ÄR NCGM

Nordic Centre for Gender in Military Operations (NCGM) är ett internationellt militärt centrum som samägs av de nordiska länderna inom ramen för den nordiska samarbetsorganisationen Nordefco. Nederländerna och Kanada har anslutit till detta samarbete på senare år.

» NCGM:s huvuduppgift är att implementera FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

» NCGM delar lokaler med Swedint på Livgardet och leds av en styrgrupp med representanter från de nordiska länderna samt Nederländerna och Kanada.

» NCGM utsågs 2013 av Nato till Department Head for Gender in Military Operations.

» NCGM arrangerar kurser, seminarier och expertmöten om hur gen-derperspektivet och FNs säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet och hur kvinnor, män, flickor och pojkar påverkas

TERROR I SLOTTSPA

SKARPA MOMENT blandades med iscensatta terrorattentat och allt utspelade sig i närvaro av en nyfiken allmänhet. Övningsens huvudsyfte och mål – att utmana cheferna i att ta beslut och agera samt bygga samverkan med andra aktörer – uppnåddes med råge.

Övningsplatsen den fjärde dagen var Karlbergs slott med omgivande slottspark. En miljö som vanligtvis befolkas av motionärer, förskolebarn och människor på väg till arbetet. Den här dagen hänvisades de till vägen och gräsyrtorna vid den glittrande Karlbergskanalen framför slottet.

REALISTISKT SCENARIO

SCENARIOT SOM ÖVNINGEN byggde på är högaktuellt och skulle, enligt Säpo:s nyutkomna årsrapport, kunna hända vilken dag som helst: Karlbergs slott – representationsanläggning för Försvarsmakten och regeringen – inhyser för dagen en konferens där försvarsministern är en av deltagarna. Ministern och övriga vip-personer anländer till slottsområdet i bilar med personskyddeskort som hantearas av säkerhetspolisens och militärpolisens respektive personskyddsavdelning.

Under tiden som mötet pågår sker ett attentat. Tre gärningsmän har tagit sig in på området och försöker ta sig fram till slottet. När de inser att slottet är bevakat hamnar de i eldstrid med bevakningspersonalen varpå de kastar handgranater och börjar skjuta sig från platsen.

Attentatet misslyckas och gärningsmännen grips, men attacken resulterar i fem svårt skadade som blir omhändertagna av militärpoliser i väntan på ambulans.

Utöver den påtagliga drama-

Text Anna Palm Foto Svante Rinalder /Livgardet

**UNDER FEM DAGAR I MARS ÖVADE
LIVGARDETS 11:E MILITÄRPOLISBATALJON
PÅ ATT FÖRSTÄRKA SKYDDET AV
FÖRSVARSMAKTENS VERKSAMHETER
I STOCKHOLMS INNERSTAD.**

RKEN

tiken i skeendet, och det faktum att övningen inte sker på något skjutfält eller övningsområde – är det något annat som gör övningen i det närmas-te unik, nämligen samverkan med andra myndigheter och aktörer.

– Här står idag tre va-penbärande myndigheter – Polisen, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten – plus en va-penbärande organisation, Securitas. Vi har dessutom ett

”Övningens komplexitet har satt insatsledningen under hård press.”

stort antal civila figuranter på plats. Den här synen blir ytterst verklig om och när Sverige hamnar i kris eller i krig. Eller i gråzonsproblematik för den delen. Då blir vi alla inblandade, vi är en stor del av totalförsvaret, säger biträdande övningsledare kapten Sebastian Lindgren under en utvärdering av övningsmomentet.

ÄVEN PÅ GATOR OCH TORG

DET ÄR INTE bara slottsparken som tjänat som övningsplats den här veckan. Stadens gator på Östermalm och i Vasastan

har under dygnets alla timmar fungerat som realistisk kulliss för soldaterna. Bevakning, patrullering, trafikdirigering, husrannsakan och diverse ingripanden har stått på schemat.

– Det har varit väldigt annorlunda eftersom vi inte är i en glesbygd eller på Kungsängens övningsfält och övar med figuranter. Men människor har varit väldigt positiva vilket är roligt, berättar militärpolisen Agnes Vahlin.

Övningens komplexitet har stundtals satt insatsledningen under hård press. Deras övergripande utmaning har varit att ledningsmässigt få allt att synka tillsammans med de andra aktörerna och skapa ett fungerande samband, samtidigt som snabba beslut ska fattas och verkställas.

– Vi har byggt övningen så att våra chefers beslut påverkar utgången av händelsen.

– Det har vi gjort för att utmana insatsledningen i att stridsleda en akut och hastigt uppkommen situation med

dödligt våld, säger Sebastian Lindgren.

MÅSTE ÖVA PÅ KAOS

ÖVNINGEN FORTSATTE ytterligare ett dygn efter dramatiken på Karlbergs slott. Men insatsledaren Petter Ericsson är nöjd med resultatet av dagens moment.

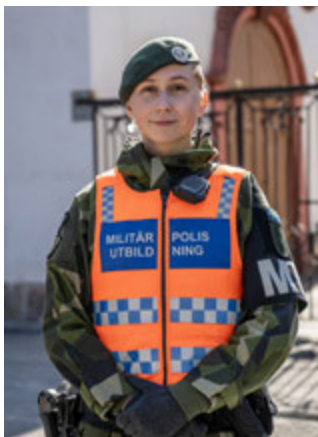
– Det finns alltid förbättringsområden, men situationen som utspelades löste vi och det säger rätt mycket om förbandet. Samtidigt är det viktigt att vi inte blir bekväma och övar så som vi alltid övat, vi måste prova på kaoset för att identifiera vad vi ska utvecklas härnäst, säger Petter och tar riktning mot nästa övningsmoment. ◀

INSATSLEDARENS VIKTIGASTE SLUTSATSER

» Soldaten längst ut på linan är kompetent och förtroendeingivande. De är duktiga!

» Vi behöver öva mer på ledning.

» Om förbandets målsättning är att kunna genomföra uppgifter tillsammans med andra myndigheter krävs det övning av den komplexa situationen.

"Vid kaos gäller det att fokusera", säger deltagaren Agnes Vahlin.

Insatsledaren Petter Ericsson övade på samarbete och ledning.

Flera enheter från Polisen deltog i övningen som pågick i fem dagar.

Skottlossning, granatsmällor och avspärningar hör inte till vanligheterna i Karlbergs slottspark.

Skadade figuranter omhändertas i en något ovanlig miljö.

Masskadeutfallet kräver triagering – en snabb bedömning av vårdbehov.

LIVGARDET

BIRGER
KING

NÄR KRIGET

KOM TILL STAN

Den 18 mars möter ett trettiotal rekryter från Livgardet fienden. Uppgiften att nedkämpa dem försvåras av stadsmiljön. Framsteg blandas med misstag, lärdomar dras. Följ med på övning i betongen.

Text *Linus Ehn/Leds Komm* Foto *Joachim Lundgren*

GRÖNMÅLADE unga ansikten i den skarpa vårsolen. Ljudet av kängornas gummisulor mot väggrus och mullret från pansarterrängbilarnas sexycylindriska turboladdade Scaniamotorer. I stillheten strax före dagens första övningsmoment går det att stanna upp och känna den tidlösa lukten av soldater som tillbringat flera dagar på ett övningsområde. Den eviga doften av militärförråd, dieselfordon och krutrök från lös ammunition som har bitit sig fast i uniformstyg.

Livgardets 12:e motoriserade skyttebataljon övar strid i bebyggelse på Markstridsskolans stridsträningsanläggning i Kvarn utanför Linköping. Förutsättningarna är klara. Krig råder, en fientlig styrka finns i området och kompaniet ska ta detta för att skydda bataljonens flank. Stillheten bryts av en kulsprutesalva. Övningen är igång. Ännu en dag i infanteriet för de stridsutrustade rekryterna.

– Den värnpliktiges vardag är sig lik och den som gjort lumpen skulle känna igen sig, säger Andreas Johansson, bataljonchef på 12:e motoriserade skyttebataljonen.

VIBRATION VID TRÄFF

MYCKET ÄR SIG likt, men insatsförsvaret och år av fokus på internationella insatser har fört med sig en höjd nivå på utrustning och ökade övnings-

möjligheter. I Kvarn finns Markstridsskolans stridsträningsanläggning för militära operationer i urban terräng – även kallad strid i bebyggelseanläggning. Anläggningen är utrustad med simulatorer som avslöjar om vapnen träffar och hur. Soldaterna har sensorer på sig och på vapnen, och en röst meddelar om de blir träffade.

– Ett vibratorarmband berättar om det är nära träff eller om jag blir skadad. Om jag blir träffad i armen behöver jag sätta torniquet, kan fortsätta verka, men blöder ut om jag inte gör några åtgärder.

– Sen kan man få magskador, benskador, ja nästan allt man kan tänka sig, säger Robin Collin, skyttegruppchef.

Anläggningen har ett intrikat system med högtalare, rökmaskiner och lampor av olika slag. Allt övervakas av kameror och från en kontrollcentral styrs och dokumenteras vad som sker. Varje soldat och varje fordon har en gps-sändare som visar gruppen som övervakar och följer övningen vid skärmar i en byggnad intill, hur förbandet rör sig.

– Under pågående övning samlar vi filer, bilder, video, radioklipp och försöker synka ihop dem till en presentation. Anledningen till att vi gör det är att när som helst kunna bryta övningen och ha en färdig utvärdering inom fem till femton minuter, medan händelserna är i färskt minne, säger Christer Hess, systemtekniker på Kvarn.

Med ett klick förstorar han

Tal Rensa! Tal Rensa!
Skyttesoldaterna stormar rum efter
rum på anläggningen i Kvarn.

Lugnet före stormningen.
Soldaterna förbereder sig för att
ta och rensa ännu ett rum.

En röst i en högtalare på stridsvästen har meddelat om skada. Kamraterna sätter in åtgärder. NEDAN: Pansarterrängbil 360 används under övningen där ett stadsområde ska säkras.

All radiotrafik under varje övningsmoment spelas in för löpande utvärderingar.

En högtalare som fästs på stridsutrustningen talar om när och hur soldaten skadas vid beskjutning.

ett fönster på skärmen som videoströmmen från en av kamerorna på området. En skyttegrupp rör sig uppför trapphuset i en av byggnaderna ute på området där andra pluton ur kompaniet rensar en byggnad.

HEMVÄRNET GÖR MOTSTÅND

ÖVNINGSSCENARIOT VORE inte komplett utan motståndare. De har tagits in från lokala hemvärnsförband och ser ut att komma direkt från en krigszon i sina slitna irreguljära uniformer. De kan området, är erfarna, sluga och sugna på att överraska de värnpliktiga.

En grupp värnpliktiga får order att inta och rensa ett rum i en av byggnaderna. Understödjande eld skjuts från en pansarterrängbil och signalen för inbrytning kommer. Men det uppstår viss tvekan bland de värnpliktiga och när de väl fått in en sensorklädd övningshandgranat i rummet som ska stormas, lyckas hemvärnsmanen Skotte skicka tillbaka den och slinka iväg ur rummet.

Övningshandgranaten blinkar och piper. Snart hörs rösten som meddelar om skador hos flera av soldaterna.

– Övningen avbryts!

En av instruktörerna kliver in och konstaterar barskt:

– Nu gick det lite sådär va!

Vi avbryter och tar det från början.

Genomgång, repetition, nytt övningsmoment, ordergivning och ännu en byggnad att inta för andra pluton. Det är ett tidlöst hantverk som lärs ut, men med toppmodern teknik som stöd.

Soldaterna på övningsområdet tillhör första kompaniet i 12:e motoriserade skyttebataljonen. De är inne i förbands-skedet, vilket innebär att de värnpliktiga som ryckte in i somras sätts ihop till grupper som ska tränas och föras samman till plutoner och sedan kompanier.

Ur små pusselbitar som metodiskt fogas samman växer konturerna av en större bild fram.

– Här sätter vi ihop det lilla förbandet till en större enhet. Vi är där vi vill vara i utbildningen. Men våra soldater är i en helt ny miljö och all övning och utvärdering gör oss bättre, säger Andreas Johansson, bataljonchef.

NY FRAMTIDSTRO

BATALJONEN BESTÅR AV 800 befattningar. Av dessa är ett 60-tal yrkesofficerare och drygt 100 kontinuerligt tjänstgörande soldater. För närvarande grundutbildas också runt 400

Molly Collin ansökte om att få göra grundutbildning och är nu ksp-skytt på 12:e motoriserade skyttebataljonen.

Varje öppning i
byggnaden är en väg in
för skyttesoldaterna.

Ordergivning inför plutonens stundande anfall.

Fordon, soldater och byggnader är försedda med olika sensorer och teknik som mäter och skickar informationen tillbaka till övningens deltagare.

Tygmärket på ärmen visar att soldaten utbildats på pansarvärnsrobot. 12:e motoriserade bataljonen har tre manöverkompanier. Vart och ett består av tre skytteplutoner, en stab- och trosspluton samt en pansarvärnsrobot-tropp.

värnpliktiga med stöd av Livgardets övriga krigsförband.

Det är ännu en vecka i infanteriet som går mot sitt slut. För de värnpliktiga återstår drygt tre månader av utbildningen.

– Det känns stort att vara med i kungens eget regemente, säger Mathias Bonnarp, värnpliktig fordonsförare.

Del för del fogas samman när det nationella försvaret ska byggas upp på nytt. Ljuden och dofterna längs vägen dit är som förr. Men utrustningen är nyare, de värnpliktiga har tagits ut mer noggrant och hos office-rarna finns en ny framtidstro.

– Det har gått bra här på

Kvarn. Många aha-upplevelser och det är bra att öva mot en taktisk b-styrka. Vi har övat alla bitar på plutonen för första gången, det ser bättre och bättre ut, säger Rosanne Wapland, fänrik och chef för andra pluton, första kompaniet.

Efter en vecka på Markstridsskolans anläggning i Kvarn rullade första kompaniet tillbaka mot Kungsängen. Vapenvård med trötta händer, åtgärdslistor att mödosamt ta sig igenom i fordonshallen och till slut några timmar under de blåvita snedrutiga lakanen som väntar, hårt sträckta, inne på logementet. ◀

Under genomgångarna visas filmklipp och utdrag ur systemet där varje rörelse och skott registrerats.

FAKTA

12:e motoriserade skyttebataljonen

Bataljonen är ett krigsförband specialiserat på strid i skog och stadsmiljö. De har 56 stycken pansarterrängbil 360, pv-robot 55/TOW och understöd i form av dragna 12-centimeters

granatkastare.

STA MOUT betyder Stridsträningsanläggning militära operationer i urban terräng. Markstridsskolans ansvarar för anläggningen som ligger i Kvarn utanför

Linköping och består av ett 40-tal byggnader. STA MOUT är den största i sitt slag i Sverige och har konstruerats för att en styrka av kompanis storlek ska kunna öva i en så realistisk miljö som möjligt.

LIVGARDET

SNART STÖRRE,
STARKARE

Överste Stefan Nacksten, chef över Livgardet, ser fram emot en betydande tillväxt.

FOTO SVANTE RINALDER/LIVGARDET

Enligt det senaste försvarsbeslutet ska Livgardet växa till en reducerad brigad. Regementschef överste Stefan Nacksten målar fram tidsbilden.

Hur ser framtiden för 12:e motoriserade ut?

– 12:e kommer byta namn till 1:a motoriserade skyttebataljon år 2023. Eftersom det från detta år finns två motoriserade skyttebataljoner kommer dessa benämnas 1:a respektive 2:a, där första kommer ha en högre andel kontinuerligt tjänstgörande för insats och beredskap, nationellt såväl som internationellt.

Hur förändras verksamheten när fler värnpliktiga kommer in i organisationen?

– Andelen värnpliktiga som ska utbildas per år kommer öka under försvarsbeslutsperioden

men Livgardets krigsförband består till stor del av kontinuerligt tjänstgörande soldater, därför kommer balansen vara ungefär densamma som idag.

– Fler värnpliktiga är givetvis mycket välkommet eftersom de är en förutsättning för att bygga krigsförband av kompanis storlek som kan samtränas i bataljon vid slutövning genom att mixa med kontinuerligt tjänstgörande soldater och repetitionsutbildning (KFÖ).

Hur mycket växer Livgardet med det nya försvarsbeslutet?

– Livgardet kommer tillväxa framförallt på infanteridelen av förbandet, även om det sker sent i perioden fram till 2025. Vi kommer att påbörja utvecklingen av en reducerad motoriserad brigad, Livgardesbrigaden (IB 1).

– Det som tillförs är en brigadstab, ytterligare en

motoriserad skyttebataljon (dagens 71:a bataljon vid P7) som överförs runt 2023 och ett brigadlednings- och sambandskompani slutförs i kommande försvarsbeslut fram till 2030.

– Utöver detta kommer brigaden att inrymma ett artilleribatteri Archer och ett luftvärnsrobotkompani 70. De två sistnämnda kommer produceras av annat förband. Det finns tankar om ytterligare ökad förbandsvolym och funktioner men dessa är inte balanserade i Arméorganisation 25 för tillfället.

Vilken ny utrustning ska skaffas de närmaste åren?

– Det pågår ett arbete för att anskaffa en ny pansarvärnsrobot till de motoriserade skyttebataljonerna. Vi hoppas och tror mycket på ett snart införande eftersom det kommer ge en helt ny förmåga på stridsfältet. Den tredimensionella pansarvärnsstriden med direktriaktad eld, indirekt eld och fältarbeten ges helt nya möjligheter med detta nya vapensystem. Roligt att vi dessutom får vara med i utvecklingen från början.

Hur förstärker satsningarna förmågan att försvara Stockholmsområdet?

– Nästan en dubbling av förband för väpnad strid med delar i hög beredskap kommer givetvis att ge en högre tillgänglighet och en trovärdig tröskeleffekt. Vi är mycket stolta över att få ta oss an denna uppgift vid Livgardet. ◀

Amerikanska B1-B Lancer genomförde markmålsbekämpning tillsammans med svenska resurser.

AMERIKANSKA BOMBARE I NORR

Under februari och mars övade flygvapnet med stödjande markförband tillsammans med amerikanskt bombflyg.

SVERIGES SÄKERHETSPOLITISKA linje innebär att vi bygger säkerhet i samarbete med andra där USA är en viktig samarbetspartner. Liknande övningar har genomförts under flera år och denna typ av övningsverksamhet utgör en del av försvarsarbetet.

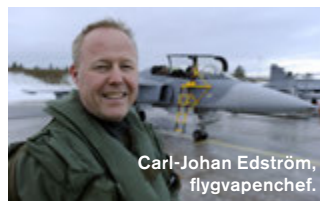
– Vi har med Jas 39 Gripen eskorterat amerikanska B1-B Lancer i svenskt luftrum och genomfört gemensam markmålsbekämpning med mycket goda resultat, säger flygva-

penchefen och övningsledaren Carl-Johan Edström.

REALISM ÄR VIKTIGT

ÖVNINGSMOMENTEN HAR genomförts både simulerat och med övningsammunit vid ett av Försvarmaktens övningsfält i norra Sverige. Vid dessa tillfällen deltog även markförband med Joint terminal attack controller, JTAC, som är en viktig del i att kunna leda flyget till målen. Flygvapnets uppgift har varit att säkra luftrummet och att eskortera de amerikanska bombflygen.

– Med det förändrade omvärldsläget är det viktigt övningarna är realistiska så att den militära förmågan höjs.

Carl-Johan Edström, flygvapenchef.

Här kommer tillsammans-perspektivet in. Försvarmakten ska kunna genomföra uppgifter enskilt och tillsammans med andra. Därför har fokus varit att säkerställa interoperabiliteten så att vi med gemensamma metoder och procedurer kan genomföra de uppgifter som vi får, säger Carl-Johan Edström. ◀

Text Louise Levin/Flygvapnet

RESERVOFFICER

STÄRKER F

RESERVOFFICERARE ÄR EN AV NYCKLARNÄ FÖR ATT KLARA FÖRSVARSMAKTENS TILLVÄXT.

UTAN RESERVOFFICEREN inget hållbart försvar. Trots förledet som möjligen antyder något som egentligen inte behövs, är Försvarsmaktens nästan 7 000 reservofficerare en förutsättning för att Sverige ska kunna gå in i höjd beredskap. Det konstaterar överste Peter Tagesson, som är planeringschef på ledningsstabens personalavdelning på Högkvarteret.

– Men man får inte glömma att de utgör en grundpelare i organisationen även i grundberedskap, genom att bidra till ökad uthållighet och stärkt förmoda, säger han.

Exempelvis gick flera reservofficerare in och hjälpte till i

Försvarsmaktens stöd till andra myndigheter i främst de inledande faserna av pandemin.

VÄRDEFULL CIVIL KUNSKAP

UTÖVER ETT RENT volymmässigt bidrag tillför reservofficerare även något annat, nämligen civil kompetens. Det är något som blir allt viktigare i inte minst med tanke på utvecklingen av totalförsvaret, som bland annat kräver tätare samarbeten mellan Försvarsmakten och civila myndigheter, och därmed en djupare förståelse för civila organisationer.

– Sedan är kombina-

tionen av specialistkunskaper från det civila och den militära kompetensen ofta oerhört värdefull, påpekar Peter Tagesson.

Idag har vi befattningar till cirka 3 100 reservofficerare, och totalt drygt 6 700 som är anställda. Antalet befattningar ska öka till åtminstone 3 500 år 2030. Exakt hur och i vilken takt tillväxten ska ske går inte att säga ännu, då

det inte är klart hur Försvarsmaktens organisation ska se ut förrän vid årsskiftet, konstaterar Peter Tagesson.

– Även om vi har fått ett ekonomiskt tillskott i och med för-

Peter Tagesson.

PER HALLÉN
SKOLLEDAREFANNY VESTLING
HÄLSOPEDAGOGCAROLINE WETTERBERG
OMVÅRDNADSCHEF

ÖRMÅGAN

VI HAR TRÄFFAT FEM SOM HAR VALT EN CIVIL KARRIÄR MED EN FOT I DET MILITÄRA.

svarsbeslutet kan inte all tillväxt ske på en gång. Många kanske blir besvikna inledningsvis, men jag tror samtidigt att det finns en förståelse för att vi måste definiera behoven först.

UTBILDNING UNDER UTREDNING

FÖR ATT KLARA tillväxten behövs alltså fler reservofficerare, inte minst med tanke på att en betydande andel av de nuvarande officerarna i reserven närmar sig pension. Hur rekrytering och utbildning ska se ut framöver är något som just nu bereds av Militärhögskolan i Halmstad, som står för reservofficersutbildningen.

– Vi behöver ha grundläggande reservofficersutbildning, men hur ska den se ut? Tänk om vi skulle utbilda alla officerare till reservofficerare, något liknande den brittiska modellen. Eller tänk om vi skulle utbilda alla till yrkesofficerare, och låta dem som slutar bli re-

servofficerare, resonerar Peter Tagesson i en artikel i tidningen Reservofficeren.

Oavsett åt vilket håll utvecklingen går anser han att den fortsatta utvecklingen måste ta större hänsyn till individernas kompetens. <

TVÅ VÄGAR TILL RESERVOFFICER

ROU (reservofficersutbildning)

Vänder sig till dig som har genomgått värnpliktsutbildning på minst sex månader. Du behöver även en högskoleförberedande gymnasieexamen. Utbildningen pågår

i ett år och delas in i tre kurser.

AROU (anpassad reservofficersutbildning)

Vänder sig till dig som uppfyller kraven för ROU och dessutom varit anställd som gruppbefäl, soldat

eller sjöman i minst tolv månader, varav minst fem månader som gruppbefäl.

Utbildning består av två kurser som kan läsas antingen i följd från januari till juni, eller uppdelat under två somrar.

CARL-FREDRIK SVEDERBERG
LANTBRUKARE

ALEXANDER BERGSTRÖM
FÖRETAGSEKONOM

RESERVOFFICER

SER KOPPLINGEN TILL DET CIVILA

PER HALLÉN, STF HR-CHEF PÅ K3 I KARLSBORG

Rektorn som gärna tar befälet i skolan.

”Jag tvekade inte alls när min officersbekant ställde frågan om jag ville bli insatskompanichef i hemvärnet. Det var 2008, men jag hade varit reservare alltsedan jag i mitten

av 90-talet lämnat min korta karriär som yrkesofficer, för att arbeta inom skolvärlden och så småningom bli rektor och skolchef.

Jag gjorde nio år som kom-

panichef, med ungefär fem veckors tjänstgöring om året - plus en hel del helger.

Idag är jag ställföreträdande HR-chef här på K3, fortfarande som reservofficer. Att växla mellan skolan och Försvarsmakten är enkelt och jag ser många likheter. I båda verksamheterna krävs exempelvis en tydlig struktur och även förmåga att lösa konflikter.

Min militära erfarenhet kommer särskilt väl till pass i skolvärlden när det hettar till. Då växlar jag ofta över i mitt militära 'mode' och tar nog befälet med lite extra skärpa och tydlighet.

Omvänt upplever jag min civila erfarenhet som en styrka när jag går in i tjänst i Försvarsmakten. Den gör bland annat att jag kanske snabbare ser och förstår vår koppling till det civila, och även vår relation till politiken.

Jag har aldrig ångrat mitt val att lämna den officerskarriär jag påbörjade. För jag lämnade egentligen aldrig Försvarsmakten. ”

OM PER

Bor: Gullspång.

Civilt yrke: tidigare skolchef i Tibro.

Roll i Försvarsmakten: Stf HR-chef.

Tid i tjänst: Heltid (vikariat t.o.m. september).

ROBIN KRÜGER/K3

SAKNADE GEMENSKAPEN

FANNY VESTLING, LIVBATALJON PÅ LIVGARDET I STOCKHOLM

Fanny Vestling ville inte lämna gemenskapen i Försvarsmakten när hon valde en civil karriär.

”För mig blev reservofficersspåret lite av en räddning. Jag hade påbörjat min civila utbildning till hälsopedagog – det var 2017 – och kände nästan direkt att jag inte ville lämna Försvarsmakten. Jag hade varit heltidsanställd sedan 2013 och saknaden efter gemenskapen och hela kulturen inom organisationen var stor.

Därför utbildade jag mig till reservofficer parallellt med min civila utbildning, och just nu utbildar jag värnpliktiga, mot den den beridna delen av Livbataljonen. Och även om det är både stimulerande och utvecklande ligger min plan fast: jag ska kombinera en civil och militär karriär. Variationen är viktig, jag tycker inte om att låsa mig vid ett enda område.

Dessutom gynnar de dubbla karriärerna varandra. Jag kan exempelvis ta med mig värdefull kunskap kring träning och näringslära in i Försvarsmakten, samtidigt som jag har nytta av det ledarskap och den disciplin som jag har som reservofficer, i min civila roll.

Men möjligheterna som reservofficer får för lite uppmärksamhet. Både internt inom Försvarsmakten och mot exempelvis rekryter och civila. Genom att lyfta upp det och peka på möjligheten för förband och enskilda tror jag både att fler skulle välja den vägen, och också att fler reservofficerare skulle gå in och jobba mer.

Det är ju en annan del i det hela, att man som reservoffi-

HENRIK LUNDOVIST RÅDMARK

cer faktiskt går in och jobbar regelbundet. Inte minst för att hänga med i svängarna nu när utvecklingen går fort. ”

OM FANNY

Bor: Stockholm.

Civilt yrke: Utbildad hälsopedagog
Roll i Försvarsmakten:
Instruktör på GU,
sergeant.

Tid i tjänst: Heltid t.o.m. oktober).

TRYGGARE CHEF

CAROLINE WETTERBERG, OMVÅRDNADSCHEF

PÅ NYA KAROLINSKA SJUKHUSET

Trots begränsade möjligheter till tjänstgöring är Caroline Wetterberg högst engagerad som reservofficer.

” Jag har länge varit lockad av militär tjänstgöring, och särskilt utlands-tjänst. Därför mönstrade jag för militär grundutbildning när jag var 18 år, men blev inte antagen. Men tanken fanns kvar på att tjänstgöra inom Försvarsmakten och 2004 sökte jag till reservofficersutbildningen.

Jag minns fortfarande den nästan euforiska känslan när jag vecklade ut brevet och läste att jag blivit antagen. Då var jag operationssjuksköterska och efter RO-utbildningen följde jag övningsåret på Lv 6 i Halmstad. Totalt tjänstgjorde jag 4–5 veckor då. Sedan dess har det inte blivit så mycket, bara några dagar per år.

Jag är också löpande engagerad i CIOMR (Interallied Confederation of Medical Reserve Officers, reds. anm.), som organiserar reservofficerare inom sjukvård internationellt, och deltar löpande i deras arbete och möten.

Trots att jag inte har fått tjänstgöra så mycket som jag

har velat har jag dagligen stor nytta av mina erfarenheter och mina kunskaper som reservofficer. Exempelvis hade jag nog inte blivit chef i det civila om jag inte haft den ledarskapsutbildning jag fick som RO. Den väger ju lika tungt som motsvarande civil utbildning, men jag tror också att mitt militära engagemang ger mitt ledarskap här på sjukhuset en särskild tyngd, och gör mig även tryggare som chef.

För att få fler att engagera sig som reservofficerare tror jag att det vore bra att upprätta individuella planer efter utbildningen, och även ordna återkommande övningar. Utvecklingen går ju fort, särskilt nu när Försvarsmakten växer kraftigt. ”

OM CAROLINE

Bor: Stockholm.

Civilt yrke: Omvårdnadschef på Nya Karolinska sjukhuset.

Tid i tjänst: 1–2 v per år.

RESERVOFFICER

VILL FULLFÖLJA UPPDRAGET

CARL-FREDRIK SVEDERBERG, STABSOFFICER P 4 I SKÖVDE

Som reservofficer behåller lantbrukaren Carl-Fredrik Svederberg kontakten med Försvarsmakten.

” Jag är född och uppvuxen på en gård och när det blev dags att ta över den på heltid 2013 blev det snart ohållbar att fortsätta som yrkesofficer. Men jag ville inte sluta helt, därför fortsatte jag som reservofficer från 2015. Försvarsmakten har präglat mig till den jag är och i grund och botten handlar det om att jag vill fullfölja uppdraget att säkra vår fred och frihet. Självklart spelar också kamratskapet inom Försvarsmakten in.

Normalt går jag in och jobbar 4–6 veckor per år, vilket är fullt tillräckligt för att känna att jag bidrar och följer med i utvecklingen. Men den här vintern har jag varit inne och jobbat 50 procent.

En uppenbar fördel med att vara reservofficer är att jag slipper mycket av den tröghet som byggs in i verksamheten på senare tid, med administrativa system som Prio och Vidar.

I övrigt påminner faktiskt mina två yrken mycket om varandra, och jag har stor nytta av min militära karriär i det civila. Jag brukar säga att jag har gått en väldigt lång projektledarutbildning. Det tillsammans med ledarskapet som jag har utvecklat som officer har jag mycket glädje av i jobbet med gården, och i mina övriga engagemang i civilsamhället. ”

SÖREN TURESSON/NLT

OM CARL-FREDRIK**Bor:** Läckö, Lidköping.**Civilt yrke:** Lantbrukare.**Roll i Försvarsmakten:**

Stabsofficer på P 4 i Skövde.

Tid i tjänst: 4–6 v per år.

BREDDAR ERFARENHETSBANKEN

ALEXANDER BERGSTRÖM, GU-INSTRUKTÖR PÅ LV6 I HALMSTAD

Efter sju år som soldat valde Alexander Bergström att inleda en civil karriär – men utan att släppa taget om Försvarsmakten.

”Jag har alltid trivts väldigt bra i Försvarsmakten och när jag sökte till en civil utbildning 2016 visste jag redan att jag ville stanna kvar som reservofficer. Därför gick jag reservofficersutbildningen parallellt och blev klar förra året, då jag också tog min civila examen.

Just nu gör jag mitt tjänstgöringsår efter reservofficersutbildningen, som instruktör på grundutbildningen här på Lv6. När det är klart till sommaren väntar nästa stora steg: att söka ett civilt jobb. Det är förstås lite av ett oskrivet blad, men jag har goda förhoppningar och vet att min tid som soldat, och min reservofficersutbildning, kommer att hjälpa mig i min civila karriär. Särskilt ledarskapsdelen är oerhört värdefull, och även stora delar av arbetsmetodiken för hur vi löser uppgifter tillsammans. Det är också två starka skäl till att jag valde att stanna kvar som reservare, plus gemenskapen på förbandet.

Tyvärr ser jag att många yngre inte känner till den här möjligheten. Det har pratats

väldigt lite om reservofficersspåret de senaste tio åren. Men jag tror att många skulle trivas med att ha dubbla karriärer, eller en civil karriär med en fot kvar i Försvarsmakten.

För egen del ser jag stora vinster för min militära roll, i

och med att jag får en bredare erfarenhetsbank genom mitt civila yrke. Och engagemang i Försvarsmakten är en klar styrka i det civila.

Och även om det är en klyscha är det sant: jag får det bästa av två världar. ”

ANDERS FALL/LV6

OM ALEXANDER

Bor: Halmstad.

Civilt yrke: Nyutexaminerad företagsekonom.

Roll i Försvarsmakten: GU-instruktör på Lv6, Halmstad.

Tid i tjänst: 4–5 v per år (förväntad).

CHEFENS VERKLIGA UTMANINGAR

Ledarskap i utlandsinsatser ställer ofta helt andra krav än vad cheferna utbildas för. Det visar en ny forskningsrapport av Oskar Sjöström på Försvarshögskolan.

NÄR HAN HADE tackat ja till att bli kontingentschef i Mali föreställde han sig att få leda förband på underrättelseuppdrag genom virvlande ökensand. Ett hedrande åtagande som kugge i en större fredsfrämjande insats under FN-flagg. Kontingenten rekryterades med handplockad personal och under förberedelserna skapades

en sammansvetsad enhet redo att ta sig an den förestående uppgiften.

I efterhand visade det sig dock att uppdraget inte alls motsvarade förväntningarna och förberedelserna.

Det hade bara i liten grad handlat om att manövrera förband och betydligt mer om att handskas med diffusa krav och intressen i en invecklad kontext. Om att lära sig navigera i den otympliga FN-organisationen, att finna sätt att förhålla sig till värdnationen och dess representanter, att värna det egna förbandet och – inte minst – att tolka Sveriges

och Försvarsmaktens ofta vagt formulerade målsättningar.

Den kunskap som krävts för att fullgöra den nya rollen hade han fått söka upp själv.

UTMANAR BILDEN AV LEDARSKAP
KONTINGENTSCHEFEN ÄR EN av tio som intervjuats av Oskar Sjöström vid Försvarshögskolan, som nu har sammanställt en forskningsrapport om ledarskap i internationella insatser. Chefen ifråga vill vara anonym, men hans berättelse är viktig eftersom den beskriver något allmängiltigt, berättar Oskar Sjöström.

– Många högre chefer från

LÄS MER ...

Ledarskapsfarenheter från svenska internationella insatser 2011–2020 av Oskar Sjöström, ISBN-nr 978-91-88975-07-2, Försvarshögskolan, 2021.

liknande befattningar vittnar om hur svårt det är att utöva ledarskap i internationella insatser, och hur situationer och beslut de ställts inför inte bara utmanat deras bild av ledarskap, utan även deras självuppfattning som yrkesmän och individer, säger han.

Vissa hade fått en förstärkt positiv syn på ledarskapets möjligheter och begränsning-

påverka chefskapet mer än som ett slags variation i graden av yttre prövningar. Att exempelvis utsättas för överfall och beskjutning är naturligtvis påfrestande men det är trots allt någonting man varit förberedd på, och tränat inför.

– De svåra händelserna är istället sådana som cheferna inte haft beredskap för, till exempel hur invecklat det

begränsning eftersom det kan skapa en bild av svenskar som överspända reglementsbitare, och inverka negativt på samarbeten.

PERSONALFRÅGOR ÄR SVÅRAST

ETT ANNAT VANLIGT problem som rapporten beskriver är förekomsten av negativ förbandskultur eller bångstyriga subgrupperingar inom den egna kontingenten. Det kan leda till infekterade och svårösta arbetsplatskonflikter.

Och just personalrelaterade ärenden tycks var det som orsakar mest stress bland högre chefer, visar rapporten. Även de som lett förbandet i skarpa stridsituationer menar att det snarare var rådvillheten inför ett jobbigt medarbetarsamtal, än oron för den egna eller andras fysiska säkerhet som orsakade de sömnlösa nätterna.

– Inför insatsen hade det framstått som givet att den juridiska rådgivaren skulle vara en fena på krigets lagar, men på plats hade många chefer föredragit att ha tillgång till en expert på arbetsrätt. ◀

”Det var snarare rådvillhet inför medarbetarsamtal än oro för den fysiska säkerheten som orsakade sömnlösa nätter.”

ar, och andra en mer cynisk. Oavsett vilket ser de flesta sina erfarenheter i termer av ”ögonöppnande” och ”karaktärsdanning”, enligt rapporten.

Vad är det då för slags utmaningar man som högre chef kan ställas inför under en internationell insats? Alla insatser har förstås unika förutsättningar, understryker Oskar Sjöström. Vissa kan genomföras under förhållandevis lugna förhållanden medan andra involverar dramatiska händelseförlopp. Sådana avvikelser behöver dock inte

kan vara att förstå sig på och samarbeta med andra länder i en multinationell insats, säger Oskar Sjöström.

Band av tillit och förtroende byggs under en insats ofta genom informella kontakter. Det kräver sociala färdigheter och en fingertoppskänsla som ligger långt utanför ett konventionellt militärt ledarskap. Svenska officerare har ofta höga förväntningar på ordning och regelbundenhet, menar Oskar Sjöström.

– I en internationell insatsmiljö kan detta bli en

Många chefer på internationell insats upplever personalrelaterade frågor som svårare än sådana som har med själva uppdraget att göra.

ÅTERHÄMTNING

EN PLATS ATT FIKA, LÄSA EN TIDNING ELLER ANMÄLA SIG TILL EN KURS PÅ FRITIDEN. NÄR FÖRSVARSMAKTEN VÄXER SLÅR OCKSÅ FLERA NYA SOLDATHEM UPP PORTARNA.

SOLDATHEM

MED Försvarsmaktens expansion kommer fler unga till nya orter runt om i landet för att tjänstgöra. Där finns soldathemmen som en naturlig träffpunkt för rekryter, personal inom Försvarsmakten och veteraner.

– Vi öppnade i Villingsbergs skjutfält vid årsskiftet, vi har öppnat ett vid Rinkaby och så finns vi i Visby sedan en tid. När Försvarsmakten expanderar fortsätter vi att etablera oss på nya orter, säger Andreas Philipsson, direktor vid Svenska Soldathemsförbundet.

Under pandemin har soldathemmen fått en särskilt viktig

roll. Reserestriktionerna har inneburit att många soldater vistas vid regementen och andra utbildningsplatser under längre perioder.

– Vissa har inte kunnat åka hem på sju veckor, som exempel. Det har varit en tuff period för många och då har soldathemmen och dess personal spelat en stor roll i återhämtningen, säger Andreas Philipsson.

SPRUNGET UR FATTIGKVARTEREN

SVENSKA Soldathemsförbundet grundades redan 1876 när makarna Carl August Andersson och Natalie von

Meijerhelm började samla soldater på lördagskvällarna i en gammal kroglokal i Stockholms fattigkvarter. Syftet var att erbjuda en gemenskap som inte kretsade kring dryckenskap i en tid då supandet var ett omfattande problem.

– Vår grundidé är att erbjuda en civil plats för återhämtning under tjänstgöringen. Vi har en grund i nykterhetsrörelsen och soldathemmen är förstås helt drogfria. Värnplikten är en intensiv och identitetsformande period för många unga där man bygger robusta militära identiteter under sin tjänstgö-

ITILLVÄXT

ring. Soldathemmen blir en viktig plats för vila och ett sammanhang där även de civila identiteterna får utrymme, säger Andreas Philipsson.

I dag förestår man en plats där det går att träffas, ta en fika och läsa en dagstidning. Ett ställe med wifi där det går att logga in, uppdatera sociala medier eller se en film. Det finns ofta ett utbud av kurser på områden som fallskärms-hoppning, dykarlicens, körkort och jägarexamen

– Föreståndarna arrangerar också olika typer av föredrag där veteraner, utrikeskorrespondenter och andra inbjudna

föreläsare med inriktning mot internationell tjänstgöring, säger Andreas Philipsson.

ÄVEN FÖR VETERANER

SOLDATHEMSFÖRBUNDET erbjuder också stöd i samband med utlandsuppdrag. Familje- och veteranstödet ger möjligheter att knyta kontakt med andra i en liknande situation. Man bemannar även en beredskapstelefon dit veteraner och anhöriga i behov av stöd kan ringa och håller också förberedande kurser för dem som vill stärka en parrelation inför utlandstjänst.

Landets regementspastorer

är knutna till soldathemmen och ursprunget till dagens verksamhet finns i den tidiga väckelserörelsen. I dag syns arvet i form av andaktsrumen, i dag har de en neutral utformning så att fler än de med kristen tro ska kunna använda dem.

I dag har soldathemmen verksamhet vid 25 orter och Försvarsmakten bidrar med hälften av finansieringen. För närvarande planeras för att öppna nya soldathem i Falun, Sollefteå och i Östersund. ◀

Text **Linus Ehn/Leds Komm**

KARLSKRONA / **DUBBEL NYSTART**

De senaste åren har marinens soldathem i Karlskrona fört en tynande tillvaro. Men i höstas gjordes en rejäl omstart med två nygamla soldathem i garnisonen.

Soldathemmet på Kungsholms slott är en viktig plats för många av de värnpliktiga som tillbringar tid på ön i Karlskronas hamninlopp.

LOTTIE NORDSTRÖM är föreståndare för båda soldathemmen, det ena på Kungsholms fort och det andra mitt i Karlskrona centrum, och hon har gott om idéer och planer för soldathemmens framtid.

Värnpliktsutbildningen genomförs delvis på två olika platser. Dels på Örlogsbasen i centrala Karlskrona, dels på Kungsholms Fort, en ö i hamninloppet.

Utbildningsverksamheten på Kungsholmen drogs igång i höstas efter att ha varit vilande i över tio år. Eftersom möjligheterna att ta sig till fastlandet härifrån är begränsade, är soldathemmet en särskilt viktig plats för eleverna som handgripligen fick vara med och starta upp verksamheten.

– Nu börjar det ta form och bli mysigt med möbler och

utrustning i form av böcker, filmer och spel. Jag ser soldathemmet lite som ett vardagsrum där man ska känna sig som hemma, säger föreståndare Lottie Nordström.

Eftersom det enbart finns militär personal och elever på ön kan soldathemmet hålla öppet dygnet runt.

– Det är jättebra att det är så eftersom jag delar min tid här med verksamheten i stan. Här ska eleverna kunna aktivera sig själva även när inte jag är på plats, säger Lottie.

MUSIK OCH MATLAGNING

DEN ANDRA PLATSEN för soldathemsverksamhet i Karlskrona är i Militärhemmet på Stortorget. I och med coronarestriktioner har det varit minimalt med verksamhet det senaste året, men sedan några veckor bedriver Lottie aktivi-

teter även här, om än bara en kväll i veckan. Till kommande höstens inryck ska verksamheten vara igång i stor skala igen.

Det saknas inte visioner: nytt kök, uppfräschat gym, en film-sal och ett stort utbud av aktiviteter står på önskelistan.

För de rekryter som sökt sig till soldathemmet på stan denna kväll var det premiär.

Hembakt fika, brädspel och lugn och ro uppskattades. Det som möjligen saknades var ett musikrum med instrument.

– Det är viktigt att det som finns till förfogande är efterfrågat av de värnpliktiga. Därför är jag nogna med att hela tiden ha en dialog kring vad de önskar, som exempelvis ett musikrum som faktiskt är på gång, berättar Lottie Nordström. ◀

Text & bild **Michaela Linge/Sjöstridsskolan**

LULEÅ / ÄNTLIGEN ÖPPET IGEN

Under fem veckor var Luleås soldathem stängt för renovering. Lördagen den 27 mars slogs portarna återigen upp för de förväntansfulla rekryterna.

NÄR PORTARNA SLOGS upp och de första förväntansfulla rekryterna släpptes in i lokalerna, där de bjöds på alkoholfritt bubbel och andra godsaker, stod det klart: renoveringen var en fullträff.

– Första tanken när man kom in var liksom, ”oj vad najs”. Vilket jättelyft jämfört med det gamla. Det är kul att man velat satsa på oss och man vill att vi ska känna oss hemma här, säger Filippa Sandberg, rekryt på underhållsplutonen.

Även räddningsrekryten Anton Karjalainen är imponerad av förändringen.

– Jag trodde inte att det skulle bli så här omfattande. Det här är ju som en helt annan lokal. Vi åker ju inte hem lika ofta nu under pandemin så det här är riktigt bra för att öka

trivseln när vi tillbringar så mycket tid här.

ETT ANDRA HEM

SOPHIA WENNBERG, personalkonsulent på Norrbottens flygflottilj, förklarar att värnplikten ”inte bara innebär verksamhet i grönskläder”. Soldathemmet är rekryternas andra hem, menar hon, och därför är det viktigt att de har en bra och trivsamt plats för både umgänge, sysselsättning och återhämtning.

Det var under hösten som hon och kollegan Stina Högländer började undersöka vad man skulle kunna göra åt de nedgångna lokalerna som utgjorde soldathemmet. Tillsammans tog de fram en åtgärdsplan som landade på flottilj- och garnisonschefen, Claes Isoz, bord.

Och det tog inte lång tid innan tjejerna kunde sätta igång

med arbetet. Renoveringen skedde delvis i samarbete med Fortifikationsverket och F 21 Infra. Man har under hela tiden haft kontakt med såväl soldathemsföreningen som med rekryterna, som själva kommit med önskemål om vad de skulle vilja ha.

– Det här är en satsning i helt rätt riktning. Det är bra för oss som garnison men framför allt är det ett jättelyft för våra rekryter. Vi ska växa rejält på rekrytsidan de kommande fem-tio åren och de som ger oss av sin tid under värnplikten förtjänar något bättre än det som var. Jag vågar nog säga att jag talar för hela garnisonen när jag säger att resultatet blev fantastiskt, säger Claes Isoz. ◀

Text **Jesper Sundström** Bild **Matilda Lindström/Luleå garnison**

”Det är kul att man velat satsa på oss och att man vill att vi ska känna oss hemma här”, säger Filippa Sandberg, rekryt på underhållsplutonen (till vänster i bild).

ÅTERHÄMTNING

KUNGSÄNGEN / ÄLDST I SVERIGE

Sveriges äldsta soldathemsförening bildades 1877 och ligger precis utanför grindarna vid Livgardet i Kungsängen.

NÄR MAN KLIVER in på soldathemmet en tisdag kväll runt 18-tiden möts man av en välkomnade och varm atmosfär. Många rekryter är här och Marianne Kjellberg, föreståndare sedan tolv år tillbaka, finns också på plats tillsammans med några av sina medarbetare.

– Jag brukar var här två kvällar i veckan för att träffa rekryterna och ”morsa” dom lite, säger Marianne.

Här finns det något för alla. Flera tv-rum med chromecast, bibliotek, samlings-, fritidsrum med pingis- och biljardbord, playstation och en gamingdator. Det finns även en re-

pokal med instrument och sånganläggning.

BESÖK VARJE KVÄLL

I HJÄRTAT AV verksamheten, serveringen, sitter rekryterna Sarah, Emil, Arvid och Ali samtliga från första skyttekompaniet vid 12: motoriserande skyttebataljonen. De berättar att det brukar bli ett besök på soldathemmet nästan varje kväll om det inte är kvällstjänst. Det är ett uppskattat avbrott att få komma hit, slappna av och få känna sig lite civil. Oftast blir det biljard, film och en burgare som ikväll.

– På kasern blir det inte att man gör något speciellt, man

pysslar mest med sitt eget och umgås inte på samma sätt, säger Sarah.

– Det blir lätt att man bara arbetar på, vårdar sin utrustning eller annat. Därför är det skönt att gå hit, man kan inte slappna av på samma sätt på kasern, fortsätter killarna.

Något som verkligen uppskattas av rekryterna är när Soldathemmet anordnar aktiviteter som kvällsunderhållning, frågesport, biljardturnering eller firande vid högtider. Vilket blir extra viktigt nu under pandemin med alla restriktioner och inställda permissioner. ◀

Text & bild **Helén Skog Sand**

Soldatmåltid deluxe för Sarah, Emil, Arvid och Ali på första skyttekompaniet vid 12:e motoriserande skyttebataljonen, Livgardet.

SAMTIDIGT – I ANDRA DELAR AV LANDET ...

BODEN

"En oas – en plats att samla tankarna på"

MATTIAS NORGREN, värnpliklig på stab- och trosskompaniet vid Artilleriregementet A 9, i Boden ryckte in 26 juni 2020, och muckar nu i maj 2021.

Vad betyder soldathemmet för dig?

– Det har varit en viktig plats för mig att gå till, som en oas. Det har fungerat som ett extra hem för mig hittills under värnplikten, en stabil plats för mig att studera och samla tankarna efter en tjänstgöringsdag.

Vad gör du och dina kamrater när ni är på soldathemmet?

– Vi tittar på film och spelar spel, kortspel och brädspel. Vi är ett gäng som brukar träffas här på kvällarna och spela. Jag har också pluggat på distans på Stockholms universitet här från Soldathemmet på kvällarna. ◀

*Text & bild Mats Carlsson/
Norrbottens regemente*

Mattias Norgren har pluggat på distans från soldathemmet under sin värnplikt.

VISBY

"En stor vinning att komma ut från grindarna"

DET NYA P 18 har i dag inget soldathem i ordets rätta bemärkelse. 2017 köptes en fastighet vid Klinttorget i Visby innerstad in för att bli soldathem, men bara på den korta tid som förflutit sedan dess har förut-

sättningarna förändrats i grunden, berättar föreståndaren David Svensson.

– Då fanns rotationen med olika förband som upprätthöll beredskapen på Gotland.

2018 återuppstod P 18 och utöver anställd personal finns nu en pluton värnpliktiga.

Hur är det att driva ett soldathem som ligger en mil från soldaterna och verksamheten?

– Det är nog den bästa lösningen utifrån de förutsättningar som råder. Det finns ingen möjlig lokal på Tofta just nu så alternativet är att inte ha några lokaler alls. När vi kan komma in på Tofta är svårt att säga.

Lokalerna på Klinttorget ska finnas kvar som ett komplement inne i stan. Det är en stor vinning att komma ut från grindarna och komma till en annan miljö. ◀

*Text & bild Tomas
Ångshammar/P 18*

Soldathemmet på Klinttorget ligger i en av Visbys finaste delar, på klinten bakom domkyrkan.

"KRAVEN PÅ HUR VI BETER OSS ÄR HÖGA"

Försvarsmaktens värdegrund och uppförandekod är mer än bara ord på papper. De är en förutsättning för att vi ska lyckas – och må bra på jobbet.

PETER ÖBERG LUTAR sig tillbaka i stolen och lyfter blicken. Egentligen, säger han, är det självklarheter.

– Samtidigt är det viktigt att vi hela tiden påminner och hjälper varandra att göra rätt.

På ett övergripande plan handlar det om sådant som rymms i begreppet folkvett. Det vill säga att uppträda och agera anständigt och ta ansvar för sina egna handlingar och uppgifter.

UNIK VERKSAMHET

PETER ÖBERG LEDER projektet FM Agera, som bland annat syftar till att öka medvetenheten om och förståelsen för vad detta innebär och varför det är viktigt.

Framför honom ligger boken Vår militära profession, där bland annat sådant som ansvarskultur, värdegrund och uppförandekod beskrivs. Boken innehåller formuleringar som kan förefalla fluffiga och svårgreppbara, men skälet till att de står där handlar ytterst och delvis om detta: Försvarsmaktens våldsmandat och krävande uppgifter.

– Vår verksamhet är på många sätt unik och ställer höga krav på att vi agerar ansvarsfullt och moraliskt och etiskt riktigt. Det gäller inte bara i krig naturligtvis, utan även i fred och kris, säger Peter Öberg.

Pliktlagen innebär att Försvarsmakten kan tvinga folk att delta i verksamheten. Den som av ett eller annat skäl inte trivs

Överste Peter Öberg leder FM Agera.

kan inte lämna organisationen utan att riskera fängelse.

– Vi har en makt över människor som är unik i samhället. Också det gör att kraven på hur vi beter oss och agerar är och ska vara mycket höga.

TRYGGHET ÄR EN FÖRUTSÄTTNING

DESSUTOM, SÄGER HAN, ”måste vi leverera resultat”. Alltså utveckla förmågor som upprätthåller och stärker det militära försvaret av Sverige. För att kunna göra det måste människor, medarbetarna i Försvarsmakten, känna sig trygga i sin vardag och trygga i att initiativ och egna idéer tas emot med välvilja, och att de är en del av vårt lag, påpekar Peter Öberg.

Hur kan man själv bidra till en starkare ansvarskultur?

– Säg ifrån när du ser något som är fel – det kan röra sig om en kränkande kommentar eller något annat som bryter mot uppförandekoden.

– Framför allt i stunden, men också i form av rapportering till närmaste chef. Exakt hur du ska agera i varje situation

är omöjligt att säga. Det är något som var och en måste kunna hantera utifrån eget huvud. Vi måste ha det goda omdömet och klokskapen, viljan och modet att ta initiativ när det behövs. ◀

Text & foto **Henrik Lundqvist**
Rådmak/Leads Komm

FÖRSVARSMAKTENS UPPFÖRANDEKOD

Nedan är ett utdrag. Hela texten finns i boken *Vår militära profession*.

- » Jag vårdar det förtroende min befattning innebär
- » Jag visar respekt mot alla i min omgivning
- » Jag bidrar positivt till gruppens förmåga
- » Jag tar ansvar för mina handlingar
- » Jag har ett ansvar för min egen fysiska och psykiska hälsa
- » Jag agerar när någon i min omgivning bryter mot uppförandekoden

KARRIÄR

"TREBEFÄLSSYSTEMET GER ÖKADE MÖJLIGHETER"

Trebefälssystemet infördes 2008 men har ännu inte fått genomslag fullt ut. Här redogör överste Peter Tagesson, planeringschef vid Ledningsstabens personalavdelning, för varför övergången nu måste slutföras, och hur den påverkar officerare.

Varför sker övergången till trebefälssystem?

– Det är nödvändigt för att skapa trovärdighet i Försvarsmakten och de personal- och befattningsflöden som Försvarsmaktens organisation är formad efter.

– Genom att strukturerat bygga vidare på det beslutade trebefälssystemet skapas ökade möjligheter för de yrkesofficerare som utbildades i det tidigare systemet, NBO, att vidareutvecklas mot specialistofficerare. Samtidigt vill jag understryka att yrkesofficerare med NBO-bakgrund är en viktig del av Försvarsmakten, och att den kompetens de besitter behöver förvaltas på bästa sätt för organisationen, antingen som officer eller som specialistofficer.

– För Försvarsmakten i stort ger övergången en mer relevant bild av personalläget, som utgångsläge inför fortsatt arbete med en försörjningsbar organisation, och för prognostisering av försörjningsbarhet mot högre utbildningar. Idag vet vi

exempelvis inte hur många kaptener och majorer som är underlag för HOP (Högre Officersprogrammet), och lika lite hur

Peter Tagesson.

NIKLAS ENGLUND/FÖRSVARMAKTEN

många löjtnanter och kaptener som faktiskt skulle kunna utvecklas på HSOU (Högre Specialistofficersprogrammet).

– Det pratas ibland om "omgalonering" eller degradering, när det i själva verket handlar om konvertering till en ny kategori som specialistofficer, eller officer för dem som har denna ambition

När ska övergången slutföras?

– Genomförande av den slutgiltiga implementeringen och tidpunkten när den ska vara intagen kommer att beslutas och kommuniceras till organisationen innan sommaren 2021.

Vilka kommer det att påverka?

– Yrkesofficerare som utbildades i NBO-systemet upp till kaptens grad. Dessa har liknande uppgifter och roller som dagens specialistofficerare.

Kritiska röster hävdar att tvångsförflyttning till ny befattning kan skada förtroendet för Försvarsmakten. Hur hanterar ni det?

– De farhågor som uttrycks gäller bland annat en försämrad löneutveckling och otyd-

liga karriärvägar som specialistofficer, och somliga ser det som negativt att behöva byta en grad som man förtjänat. Trebefälssystemet syftar till att ge ökad tydlighet och utvecklingsmöjlighet för individen och samtidigt en tydlighet för organisationen vad gäller framtida personalförsörjning.

– Vi är naturligtvis måna om att genomföra övergången på ett sätt som gynnar både organisationen och varje enskild officer. ◀

Text **Henrik Lundqvist**
Rådmark/Leds Komm

VAD ÄR TREBEFÄLSSYSTEMET?

» Försvarsmaktens befälssystem som infördes 2008 delar befälen i tre kategorier: officer, specialistofficer och GSS (gruppchef i personalkategorin gruppchefer, soldater och sjömän).

» Styrkan med trebefälssystemet är renodling av roller, ansvar och uppgifter. De båda officerskategorierna har olika målbilder, men samarbetar i befälsteam där rollerna bidrar med olika djup i kunskaper och förmågor.

BOOM!

Text **Linus Ehn/Leds komm**

Granatgevär Carl Gustav är en av Försvarsmaktens verkliga trotjänare. Vapnet har över 70 år i svensk tjänst bakom sig och har exporterats till en rad länder.

KAPTEN HARALD JENTZEN hade börjat rita på pansarvärnsvapen redan under andra världskriget. Men det är granatgevär M/48 som förde in honom i historieböckerna och han slutade sin bana som generalmajor. Vapnet utvecklades tillsammans med ingenjörerna Hugo Abrahamson och Sigfrid Akselson under 1940-talet. Sedan dess har flera nya versioner tagits fram. Allt fler har fått upp ögonen för det svenska granatgeväret som av generationer svenska värnpliktiga kort och gott kallas GRG.

En lättare variant lanserades 1986. Amerikanska och brittiska specialförband började använda det under 1990-talet och gav vapnet smeknamnet "Charlie G" och "Gustaf". Sedan 2014 är det ett standardvapen inom infanteriet i den amerikanska armén och i över 40 andra länder.

BRETT URVAL AV AMMUNITION

MÅNGA ÄR DE som fått lära sig GRG-skyttens kommando "Skott kommer!" varvid laddaren, om det är fritt, svarar "Klart bakåt!". De orden har fått översättas till många språk. Inom svenska Försvarsmakten används GRG av de flesta stridande förband och generationer av värnpliktiga har fått släpa granatgevär och ammunition på övningsfält över hela landet.

Den ursprungliga versionen GRG M/48 väger 14,2 kg, men den modell som lanserades 1986 väger bara 9,5 kg – delvis tack vare kompositmaterial. Den har också ett praktiskt bärhandtag.

Förklaringen till varför vapnet blivit en sådan framgång är utbudet av ammunition: pansarbrytande, spränggranat, lys- och rökgranat. På senare år har också fler avancerade ammunitionstyper tagits fram.

Den senaste versionen av granatgeväret har beteckningen M4 och lanserades 2014. Den har en kärna av titan och är både lättare och kortare än tidigare versioner. Ett modernt siktssystem har också hängts på – och förbättringarna är med all sannolikhet sådant som GRG-skyttar drömt om medan de kånkat runt på den ursprungliga versionen i svenskt stål. ◀

GRANATGEVÄRET CARL GUSTAV

Kaliber: 84 millimeter

Eldhastighet: Sex skott per minut av tränad skytt och laddare

Utgångshastighet: 230-255 m/s

Effektiv räckvidd: 350-400 meter mot rörliga fordonsmål. 500 meter mot stationära mål. 1 000 meter med rök och spränggranat. 2 000 meter med laserstyrd ammunition med raketmotor.

Sikten: Öppna sikten, optiska sikten, laseravståndsmätare samt bildförstärkarsystem

PÅ FYN MED BAKBUNDNA HÄNDER

I internationella insatser förekommer ofta så kallade caveats, nationella förbehåll, vilket innebär begränsningar i hur nationens styrka kan användas. Också svenska förband har begränsats av nationella förbehåll. Såväl i modern tid som historiskt.

ÖPPNA ELLER DOLDA nationella förbehåll har alltid förekommit under koalitionskrigföring. Det gällde även under Sveriges största utlandsinsats någonsin, sett till styrkornas storlek: den svenska fördelningen på Fyn under Slesvigskå treårskriget 1848-1850.

Hertigdömena Slesvig (tyska: Schleswig) och Holstein söder om Jylland hade

alltsedan medeltiden hört samman med Danmark. Men omvälvningarna i Europa 1848 gav också frihetssträvandena i dessa områden luft under vingarna. En provisorisk regering utropades i Kiel och den 24 mars överrumplade en slesvig-holsteinsk styrka den starka fästningen Rendsburg. Den 1 maj hade tyska trupper nått till Kongeå, gränsen mot Jylland.

Den danske kungen Fredrik VII vände sig då till Sverige om hjälp. Kung Oskar I ansåg att det låg i landets intresse att förhindra en invasion av Danmark. Den 11 maj togs ett riksdagsbeslut om att dra ihop en svensk-norsk armékår om 15 000 man till Skåne. Samtidigt skulle en eskader samlas i Öresund. Ur armékå-

ren avdelades en fördelning om 4 000 man att föras över till Danmark.

Till chef över fördelningen utsågs generallöjtnant Carl Gustaf Löwenhielm med order att landstiga på ön Fyn. Styrkan skulle utgöra reserv till den danska armén. Här gavs ett förbehåll: en övergång av Lilla Bält till Jylland var uttryckligen förbjuden, något som för säkerhets skull inte meddelades danskarna.

DUBBLA SIGNALER

FYRA INFANTERIFÖRBAND – Västgöta, Skaraborgs, Älvsborgs och Västgöta-Dals regementen – beordrades inställa sig i Göteborg den 4 juni för att med danska fartyg transporteras vidare. Natten till den 9 juni klev regementena i land

FÖREGÅENDE SIDA: En kolonn med de skandinaviska flaggorna prydde torget i Odense när de svenska truperna paraderade förbi den 12 juni 1848.

HÖGER: Infanteriregementena hade nyligen försetts med 1845 års uniform. Bland nyheterna var en kask i svartlackerat läder och en vapenrock som ersatte den tidigare korta jackan. **VÄNSTER:** Carl Gustaf Löwenhielm (1790–1858) hade som frivillig i den ryska armén bevistat slagen vid Borodino 1812 och Leipzig 1813. Från 1847 var han generalbefälhavare i 3:e militärdistriktet (motsvarande Västra militärregionen).

på Fyn. Senare samma månad tillkom vardera en bataljon ur Svea livgarde respektive Andra livgardet, två skvadroner ur Kronprinsens husarregemente samt ett tolvpundigt batteri ur Göta artilleriregemente.

Gentemot Danmark gällde det att styrka tron på en omedelbar samverkan, medan tyskarna helst skulle uppfatta expeditionen som en fredlig demonstration. Enligt Löwenhielm betraktade Fyns befolkning svenskarna som sina räddare. När Älvsborgs och Skaraborgs regementen marscherade genom Odense hade staden varit prydd med svenska, norska och danska flaggor, och invånarna bjudit på förfriskningar och allehanda läckerheter. Löwenhielm insåg att om vetskapen funnits om svenskarnas begränsade möjligheter att ingripa vid ett tyskt anfall, hade välviljan antagligen varit annorlunda. Ändå är det möjligt att den svenska närvaron förhindrade en planerad tysk landstigning.

I slutet av juni begärde danskarna att den svenska fördelningen skulle delta mer aktivt i operationerna. Löwenhielm sökte förgäves få tillåtelse

till detta. Enligt den svenska linjen kunde ett ingripande ske först när tyskarna gått in i Jylland. Då skulle också huvudstyrkan i Skåne sättas in. I Löwenhielms memoarer märks hans frustration: ”det behövdes mycken sinnesnärvaro, moderation, disciplin och gott uppförande för att icke ådraga sig inbyggarnas hat genom denna långa överksamhet”.

VETERANVERKSAMHET SAKNADES

DEN 26 AUGUSTI 1848 slöts ett vapenstilleståndsavtal

begränsningar i stridsvärdet. Varje man disponerade endast sextio patroner och de medförda eldhandvapnen var inte enhetliga. Älvsborgs regemente hann byta ut flintläsgevär m/1815 till nya slagläsgevär m/1815–1845, som dock inte var skottställda. Övriga regementen behöll slagläsgevär m/1840.

Någon veteranpolitik existerade inte. När inkallelsen nådde soldat 579 Johannes Glader, nybliven änklings, Sundals kompani, Västgöta-

”Det behövdes mycken sinnesnärvaro, moderation, disciplin och gott uppförande för att icke ådra sig inbyggarnas hat.”

varpå alla svenskar omgäende hemförlovades. De sista delarna lämnade Fyn den 24 september. Året efter flammade nya strider upp, och under en tid fram till 1850 var Slesvig besatt av neutrala trupper, bland annat svenska.

Inte ens en månad efter riksdagens beslut stod svenskt indelt infanteri från Västergötland och Dalsland på dansk jord. Visserligen fanns

Dals regemente, fick han mot betalning utackordera barnen Ellika, Maja-Stina, Anna-Lisa, Jonas och Britta-Kajsa inom Örs socken. I september när han återkom hem var barnen utmagrade, iklädda trasiga kläder och illa behandlade. Här hade Invidzonen och Soldathemsförbundet gjort skillnad. ◀

Text **Per Iko/Försvarsmakten**

SÅ BYGGER DU MOTIVATION DELUXE

Bra fysträning handlar inte bara om rörelse och styrkeövningar. Den största utmaningen för många stavas motivation. Här visar skridskotalangen och jägarsoldaten Nils van der Poel hur du kan stärka viljan att träna.

SNÖN YR, VINDEN SLITER i linorna och tältduken rister. Männen i tältet bestämde igår att den där övningen de förväntades genomföra gott kunde vänta tills det blir ljus och vädret lugnat sig. Därför slumrar de nu i sina sovsäckar.

Plötsligt reser sig en av dem. Börjar ordna med sin utrustning och kryper ut ur tältet. Männen som är kvar hör hur han tar fram antenn och annan materiel.

Nils van der Poel är en av dem som snart följer efter.

– Den här killen visste att vi hela tiden ska sträva efter att göra vårt bästa. Och även om det inte spelade någon roll för själva övningen om vi skickade

de där signalerna under natten eller väntade till morgonen, så gjorde han ju rätt, säger Nils.

I samma ögonblick som hans kompis klev ut ur tältet i ovädret, mitt i natten, hände nämligen något med de övriga jägarsoldaterna i tältet: deras motivation fick ett kraftigt påslag.

– Han påminde oss om att vi hela tiden ska sträva efter att göra vårt bästa och jag tänkte att ”om jag kan bli lite mer som han, då har jag inte bara förbättrat mig själv, utan även fått andra att bli bättre”.

LAT AV NATUREN

NILS VAN DER POELS förmåga att motivera sig själv är en av nycklarna till hans skridsko-framgångar: världsmästare på två distanser och rekordinnehavare på den ena. ”Vi är lata av naturen och har därmed en naturlig motivationsbrist inför fysisk aktivitet”, säger och han understryker att ”vi måste ha en plan för att möta den där bristen”.

För sin egen del handlar det

Nils van der Poel (vå) med en av sina jägarkollegor, under värnplikten på Arméns jägarbataljon.

om att göra saker som är roliga, eller i vart fall minimera sådant som är påtagligt tråkigt, och också om att kunna se nyttan av sina ansträngningar. Under året före värnplikten 2019 bodde Nils intill ett flygfält och ägnade en stor del av tiden åt fallskärmshoppning, som en del av sin träning.

– Att springa ett maraton på morgonen och sedan ge sig upp 4 000 meter i ett flygplan, och se ut över landskapet där jag just sprungit, det var en väldigt tillfredsställande upplevelse, berättar han.

Nils van der Poel trivs högt upp på pallen.

All träning kan förstås inte vara rolig jämt. Du behöver också träna mental styrka och förmågan att fortsätta prestera även när det känns tungt. Men Nils varnar för att bygga hela ditt träningschema på sådan träning.

– Det kan fungera under en period, men till slut tappar du motivationen. Inför tävlingssäsongen kan jag träna fokuserat

innebär dock inte att träningen står tillbaka. Det är under den här perioden han förstärker grunden som den fokuserade, tävlingsinriktade träningen ska bygga vidare på. Nils påpekar att det är något som många vardagsmotionärer missar; en bristande grundkondition gör att du löper större risk för överträning. Vilket givetvis även drabbar motivationen.

långa löppass, som lätt kan bli monotona. Därför varierar han gärna passen. Ibland springer han på vägar, ibland i snön i kanten av skidbackarna i Åre – som under den här intervjun.

Och han lägger gärna in en liten belöning under passet, exempelvis genom att springa till en kiosk och köpa glass.

– När jag kommer in efter ett träningspass måste jag känna att det ska bli kul att träna imorgon också. Då vet jag att jag har en bra balans, att min motivation inte är hotad. ◀

”För att kunna utvecklas över längre tid måste jag tillåta mig ett mentalt andrum under resten av året.”

med förbättrad fysisk prestation som enda mål, under några månader. Men för att kunna utvecklas över längre tid måste jag tillåta mig ett mentalt andrum under resten av året, där det inte är jätteviktigt exakt vad jag äter och där jag inte måste mäta varenda aspekt av min fysiska träning.

SPRINGER TILL KIOSKEN

HANS ”MENTALA ANDRUM”

– Om du håller på med en konditionsidrott är ju intervallträning väldigt effektivt. Men för att kunna träna behöver du en god grundkondition, så att kroppen klarar av att återhämta sig tillräckligt mellan intervallpassen, förklarar Nils.

För hans egen del handlar nästan all träning just nu om att stärka grundkonditionen. Och det innebär många och

Text **Henrik Lundqvist**
Rådmark/Leds Komm

MOTIVATIONSHÖJARE

- » Träna det du tycker är roligt.
- » Dela upp träningspass om de blir monotona.
- » Lägg in en belöning under passet – spring till glasskiosken.
- » Variera passen – spring inte alltid samma runda.
- » Förhandla med dig själv – hitta på en egen belöning efter passen som du annars hade undvikit.

FÖRSTA KVINNLIGA VAKTAVLÖSNINGEN

Elena Fredriksson och Sofia Elmehed firade med tårta efter avlösningen.

FÖRSVARSMAKTEN HAR ansvarat för vakthållningen vid Stockholms slott i 500 år. Onsdagen den 24 februari var första gången två kvinnliga majorer avlöste varandra på yttre borggården: **Elena Fredriksson**, Helikopterflottiljen och **Sofia Elmehed**, Färs Compagnie på P7.

– Det var Elena som gjorde mig uppmärksam på detta, något som kanske visar hur få vi kvinnliga kompanichefer är. Nu får vi hoppas att det inte dröjer 500 år till nästa tillfälle, säger Sofia.

De två majorerna firade tillfället med tårta efter vaktavlösningen. <

CHEFEN SOPAR BANAN PÅ INSTA

NÄR ÖB MICAEL BYDÉN utsågs till Årets chef slängde sig instaföljarna på gillaknappen. På kort tid fick inlägget över 22 000 gillningar och över 300 kommentarer. Perspektiv: inlägget om hyllade moderatorn Carina gillades av strax över 5 000 följare, och inlägget om jämställdhet inom Försvarsmakten drygt 15 000. <

HYLLADE SKIDHJÄLTAR

Två JAS 39 Gripen från F 17 eskorterade det svenska skidlandslaget på väg hem efter VM-äventyret i Oberstdorf, när de kom in i svenskt luftrum. De svenska åkarna tog två guld, två silver och tre brons under mästerskapet.

– Jag är oerhört imponerad över tjejernas framgångar i skidspåren. Att eskortera skidlandslaget är vårt sätt att visa uppskattning. Tack för showen, säger flygvapenchef Carl-

Johan Edström.

Stridsflygplanen utgick från 171:a stridsflygflottiljen vid Blekinge flygflottilj i Ronneby och eskorten skedde inom ramen för ordinarie verksamhet. <

Eskort på hög nivå.

SMART SAGT

“Leadership is a potent combination of strategy and character. But if you must be without one, be without strategy.”

Norman Schwarzkopf,
general i US Army,
(1934–2012)

ISBRYTANDE BOGSEERARE GLÄNSTE I ÄLVEN

JOEL HALLSTRÖM

DE ÄR INTE skapta för att bryta is i första hand, men när Marinbasens nya bogserbåtar HMS Hercules och HMS Hector rörde i Ångermanälven en vecka i mars visade det sig att de är synnerligen lämpade för uppgiften. 70 centimeter tjock is var inget problem. Dessutom kunde båtarna spola undan issörjan bakom sig, tack vare sina två vridbara propellrar.

Övningen för de båda systerfartygen följdes under några dagar av Rickard Flensburg, Ice Advisor, från Sjöfartsverket, för att bedöma marinens isbrytningsförmåga. Han konstaterade att "kapaciteten på fartygen var över förväntan".

Joel Hallström, försteofficer ombord, lär inte glömma dagarna ombord i första taget.

– Detta var en av de häftigaste upplevelserna jag haft under mina år på sjön, säger han. ◀

-4,6°C

Lufttemperaturen

när arméchefen Karl Englebrektson och chefen för Norrbottens regemente, Nils Johansson, badade i Lule älv i mars. Doppen gjordes för att stödja Act Svenska kyrkans insamling till människor i redan utsatta områden, som drabbats hårt av coronapandemin.

FÖRSVARSMAKTEN PÅ INSTA

@totalforsvaretsskyddscentrum

NÄR STARTADES KONTOT?

Kontot startade i november 2020 när jag som ny kommunikationschef började arbeta på SkyddC.

VEM STYR KONTOT?

Kontot hanteras av mig, Jimmy Croona, och så har skolinformatörerna Maja och Claes också tillgång till kontot.

HUR STYR NI VAD SOM LÄGGS UPP?

Just nu är det mest bilder och film från den dagliga verksamheten som läggs upp. Den långsiktiga planen för vilken verksamhet som kommuniceras är inlagd SkyddC kommunikationsplan men såklart görs mycket på studs.

HUR FUNKAR DET ATT HA OLIKA SOM HANTERAR KONTOT?

Det fungerar bra. Jag som kommunikationschef har ansvar för allt innehåll, så när skolinformatörerna använder kontot synkar vi innan så det inte krockar med några planerade inlägg bara.

VILKEN TYP AV INLÄGG FÅR STÖRST GENOMSLAG?

Statistiskt så är det de kortare filmerna och IGTV-inlägg som får flesta interaktioner. När det kommer till stillbilder så är det bilder med människor som verkar uppskattas mest.

Detekteringsinstrumentet visar omslag på kemiska stridsmedel. CBRN-spaningsgruppen rapporterar in fyndet och markerar ut platsen för att varna andra för den osynliga faran.

Porträtt på specialistofficeren Emma till kampanjen på Internationella kvinnodagen.

Värnpliktig kulspruteskytt under drill i olika stridsförflyttningar.

Rekryt i den klassiska napalmtunneln.

ÖB I VAPENHÄRVA I NY BOK

Marskalkstaven

Författare: Mikael Nyman.

Omfång: 292 sidor

Utgiven: Mars 2021

Mikael Nymans andra bok *Marskalkstaven* är en militärpolitisk thriller som utspelar sig under kalla kriget.

BOKEN ÅTERKOMMER karaktärer från hans debutroman, *Operation Notvarp*, som beskriver händelser under ubåtsjakterna i Stockholms skärgård 1982.

– I *Marskalkstaven* har jag tagit fasta på händelser och skeenden under kalla kriget från 60-talet fram till 90-talet, och skapat en egen berättelse utifrån det.

Boken utspelar sig 1984 främst på Regeringskansliet, Försvarsmaktens högkvarter och i Stockholms mellersta skärgård. Frågor som lyfts

fram rör i stora delar Sveriges alliansfrihet och neutralitet – något som Mikael ser återigen får stor uppmärksamhet i dagens säkerhetspolitiska klimat.

I boken dras "Sveriges överbefälhavare in i en internationell vapenhärva och chefen för säkerhetspolisen riktar sina misstankar mot Sveriges militärledning. Lojaliteter sätts på prov och de redan existerande samarbetssvårigheterna mellan Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och regeringen förvärras. Situationen eskalerar snabbt då det svenska samhället utsätts för ett väpnat angrepp och till slut tvingas överbefälhavaren att fatta ett beslut som äventyrar Sveriges statsskick", enligt

bokens baksidestext.

Vad var det svåraste med att skriva boken?

– Att väva samman en berättelse med god blandning mellan fakta och fiktion. Samtidigt hade jag mycket glädje av den research jag gjorde för den första boken, *Operation Notvarp*. Där satte jag miljöer och karaktärer, som återkommer i *Marskalkstaven*.

Mikael Nyman har ingen yrkesmässig eller annan koppling till Försvarsmakten – utöver genomförd värnplikt på Lv 4 i Ystad i slutet av 80-talet – utan har tidigare arbetat bland annat som marknadsanalytiker inom privata sektorn. Han planerar ytterligare två böcker om kalla krigets konsekvenser i Sverige under 80-talet. ◀

FN-VETERANER OM MOD, RÄDSLÅ OCH ATT GÖRA SKILLNAD

Suez, Kongo, Bosnien och Mali. Fyra länder och fyra svenska FN-insatser porträtteras av Armémuseum i Stockholm i en ny utställning: Basker Blå – på modigt allvar.

SLUKET AV MARS öppnade den digitala utställningen Basker Blå – på modigt allvar, på Armémuseums webbplats. Där berättar 16 veteraner från de fyra FN-insatserna Suez, Kongo, Bosnien och Mali om mod, rädsla, att göra skillnad och att komma tillbaka från någonting omvälvande.

– Suez var först ut, Kongoinnsatsen var så stor, Bosnien så omvälvande och Mali pågår just nu. Vi behövde göra ett urval, men det kan hända att fler insatser kommer att porträtteras längre fram, säger Peter Zander, intendent vid Armémuseum.

FYRA FRÅN VARJE INSATS

PANDEMIN GÖR ATT MUSEET håller stängt, därför föll valet på en digital utställning. De speciella förutsättningarna har också påverkat produktionen.

– Jag har intervjuat fyra personer från var och en av dessa missioner och försökt hitta andra än de som förmedlat sina berättelser tidigare. Jag har gjort ett vanligt journalistiskt referat där jag spelat in intervjuer gjorda efter en frågemall. Svaren har sedan lästs in och bildsatts med bilder ur veteranernas fotoalbum, säger Peter Zander.

Många olika aspekter av utlandstjänsten tas upp i intervjuerna, såväl positiva som negativa. Exempelvis att vetera-

En kortare film sammanfattar utställningen Basker Blå – på modigt allvar. På www.baskerbla.se kan du ta del av alla 16 intervjuer och fakta om insatserna.

nerna som kom hem från Suez och Kongo inte fick tillräckligt stöd.

– Media gav ofta en direkt felaktig bild av insatsen. Det skrevs om rasism, superi och överdrivet våld. Inget olämpligt hade skett, men många av Kongoveteranerna valde att inte berätta vad de varit med om. Trots att de gjort något bra för lokalbefolkningen, det här skapade mycket besvikelse, säger Peter Zander.

I samband med insatsen i Bosnien under 1990-talet förbättrades stödet för veteraner. I dag har Försvarsmakten särskild personal som arbetar med att hjälpa veteraner. Försvarsmakten har numera också ett aktivt uppföljningsansvar för veteranernas fysiska och psykiska hälsa.

FÖR SKOLELEVER

ARMÉMUSEUMS UTSTÄLLNING Basker Blå – på modigt allvar berör även frågan om varför man söker sig till utlandstjänst.

– Vi har också ett program för gymnasieskolan kring utställningen. Det kretsar kring frågan om vilka drivkrafter som finns hos dem som söker sig till utlandstjänst, samt om mod, säger Peter Zander.

Idén till den digitala utställningen kommer från Föreningen de Blå Baskarna. Armémuseum har även samarbetet med Sveriges Veteranförbund, Fredsarkivet, Miliseum, Konfliktdataprojektet vid Uppsala Universitet och Invidzonen. ◀

Text **Linus Ehn/Leds Komm**

ÅSIKT

HÅLL ISÄR BEGREPPEN

Är en specialistofficer en officer? Under inga omständigheter, menar officeren Erik Unogård som efterlyser en ökad tydlighet inom myndigheten.

NÄR TVÅBEFÄLSSYSTEMET INFÖRDES för tolv år sedan omfattade det endast officerare (officers, OF) och andra grader (other ranks, OR). OR bestod då som nu av både specialistofficerare och gruppbefäl (liksom soldater och sjömän) men dessa indelades inte som egna befälsled förran tio år senare, då trebefälssystemet infördes formellt.

Officerare och specialistofficerare har alltid tillhört varsina delar av befälssystemet. Officerare har aldrig varit specialistofficerare och specialistofficerare har aldrig varit officerare.

Ändå händer det hela tiden. Både formellt och informellt används "officer" felaktigt som

AXEL ÖBERG/FÖRSVARMAKTEN

Specialistofficerarna som tog examen i Halmstad 2019 är inte officerare, hävdar Erik Unogård.

77 Misstaget är så vanligt att 'officer' knappast kan användas i sin egentliga betydelse längre. 77

samlingsnamn för officerare och specialistofficerare. (Korrekt samlingsnamn är yrkesofficer eller reservofficer, beroende på tjänstgöringsform.) Misstaget begås på alla nivåer och är så vanligt att "officer" knappast kan användas i sin egentliga betydelse längre.

Ett exempel: Under rubriken "Bli officer" rekryterar Försvarsmakten inte bara till officersprogrammet, utan även till specialistofficersutbildningen och båda reservofficersutbildningarna. I tillhörande videoklipp, "Möt våra officerare", porträtteras flera specialistofficerare och som "officersroller" beskrivs både specialistofficer och reservofficer.

Denna typ av felanvändning inkluderar inte bara specialistofficerarna i ett sammanhang där de inte hör hemma. Ofta exkluderar den också gruppbefälen eftersom de som egentligen åsyftas är alla befälskategorier. I dessa lägen är "befäl" korrekt samlingsnamn.

FELANVÄNDNINGEN BEROR antingen på okunskap eller på slarv. Konsekvenserna är hursomhelst desamma: betydelsen av både officersbegreppet och hela befälssystemet förvrängs. Otydligheten, befälssystemets ständiga akilleshäla, förvärras. Och intrycket av att enbefälssystemet lever kvar, mer än ett decennium efter dess

död, förstärks. Redan 2013 skrev dåvarande försvarsgrensinspektörerna – däribland nuvarande ÖB – i Försvarets forum (nr 1 2013): "Nu lämnar vi enbefälssystemet[...] Ute på förbanden och på skolorna är rollerna som officer och specialistofficer grumliga, hopblandade och inte tydligt definierade – mycket av det gamla enbefälssystemet ligger kvar under ytan."

Befälssystemet behöver uttryckas i både ord och handling. För att parafrasera samma artikel: Nu krävs tydlighet inom hela organisationen.

*Erik Unogård
Officer*

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 17 maj 2021.

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till förvaltare Patrik Laestadius. Mejla frågan till ff-red@mil.se så kan du få svar i ett kommande nummer av Försvarets Forum.

VARFÖR HEJJAR VI INTE?

FRÅGA: I det civila hälsar jag oftast med ett "hej!" men det hör jag sällan på jobbet. Vad gäller?

SVAR: Hälsning med "hej" har en intressant historisk bakgrund. Med ursprung i Götiska förbundet under 1800-talets början, spred sig hälsningen till vissa studentkretsar i Uppsala och landade i början av 1900-talet hos de då revolutionära ungsocialisterna. Hejandet blev alltmer och spritt och under 1930-talet blev hej mer accepterat som informell hälsning. Idag har "hej och hejdå" i det närmaste trängts ut de korrekta formerna.

Försvarsmaktens interna kultur förändras i vissa stycken troligen långsammare och i vissa fall mycket långsammare än i övriga delar av samhället. Till försvar för det blir också de förändringar som sker ofta mer genomtänkta, mer bestående och därigenom också del av en ofta gemensam kultur.

Kanske är det just denna tröghet som är den aktiva delen i vården av våra traditioner. Samtidigt kan den också bli en begränsning där vår kultur kan komma att upplevas som i otakt med tiden och bli ett hinder för vår ambition att vara en modern och attraktiv arbetsplats.

Jag tror att denna dagliga omsorg om det gemensamma och hur vi betar oss med varandra bidrar till att vi känner igen oss, att vi känner samhörighet och att vi i många fall förstärker den där

FÖRSVARSMAKTEN

Genom att hälsa med honnör till vardags vårdar vi vänskap, kultur och den militära formen, menar förvaltare Patrik Laestadius. Här ÖB under en ceremoni för Mali-styrkan.

ogripbara förbandsandan som ytterst bidrar till våra förbands krigsduglighet.

När övergår morgon till dag?

Svenska akademins ordlista ger följande förklaringar:

- » Godmorgon (hälsnings- eller avskedsord på morgonen.)
- » Goddag (hälsningsord när som helst på dagen.)
- » Godkväll (hälsnings- eller avskedsord på kvällen.)
- » Godafton (hälsnings- eller avskedsord på kvällen.)
- » God natt (avskedsord på kvällen.)

I den militära formen med uppställningar, visitationer och avlämningar lever de traditionella hälsningarna vidare.

» På morgon hälsas med **godmorgon** och vid förmiddagens fika (runt 09.00) övergår hälsning-

arna till **goddag**. Vid uppställning före och efter lunchrast hälsas det formellt med **goddag**! Vid den avslutande uppställning för dagen hälsas med **godkväll** och många avslutar en senare uppställning efter kvällstjänst med hälsningen **godafton** eller rent av med en hälsning till **godnatt**!

SOM AVSLUTNING PÅSTÅR jag att Försvarsmakten upprätthåller ett hälsningsskick som i andra länder fortfarande betraktas som självklar hövlighet. Vi kan alla hjälpas åt att göra vår närmiljö lite trevligare, ett goddag till kollegan eller rent av till en främmande person är en del i det som gör oss mer deltagande i vår kultur. Har du uniform och är utomhus kompletteras denna hälsning med honnör och så har vi tillsammans vårdat både vänskap, kultur och den militära formen som en kunskap överförd från generation till generation. ◀

SPRÅKET

VÅGA VÄLJA PRONOMEN

Hur använder man man? Och har du koll på när du ska skriva stor eller liten bokstav? Språkvårdarna reder ut begreppen.

En av de vanligaste frågorna som Försvarsmaktens språkvårdare får rör pronomet "man". Varför är det exempelvis så många, i synnerhet bland idrottare, som talar om sig själva i tredje person istället för att säga "jag"? Och måste "man" bytas ut mot "en"?

Att prata om sig själv i tredje person är nog helt enkelt ett sätt att undvika att framhäva sig själv.

Genom att använda "en" istället för "man" blir språket mer könsneutralt. Det är en uppfattning som delas av många men som delvis bygger på ett missförstånd. Ordet "man" har nämligen i den funktionen inget att göra med kön, utan betyder snarast människa.

När du använder "man" i dina texter riskerar du att grumla budskapet. Det kan illustreras med meningen "På kundtjänst har man upptäckt att man ställer många frågor". Där framgår det inte vem det är som har gjort upptäckten och inte heller vem som ställer frågorna. Genom att istället formulera meningen som "På kundtjänst har de upptäckt att kunderna ställer många frågor", blir meningen tydligare.

Även då du vill uttrycka dig generellt, som i meningen "Man ska inte tanka en bensindriven bil med diesel", finns ofta bättre lösningar. Exempelvis "En bensindriven bil ska inte tankas med diesel".

VERSAL ELLER GEMEN?

När ska det vara stor bokstav (versal) och när det ska vara liten bokstav (gemen)? Frågan är inte alldeles enkel att besvara, men med förklaringen nedan kommer du att klara dig långt. Klipp ut och spara!

ADOBE STOCK

Formulera dig så konkret som möjligt så minskar risken för missförstånd.

Versaler används när ordet har namnkaraktär

- » Myndigheter (Regeringskansliet, Försvarsmakten, Polisen)
- » Organisationsenheter (Norrbottens flygflottilj, Högkvarteret, Livgardet)
- » Skolor, orkestrar i Försvarsmakten (Tolkskolan, Arméns musikkår, Flygskolan)

Gemen används när ordet är en funktionsbeteckning

- » Titlar, gradbeteckningar, försvarsgrenar (löjtnant, överbefälhavaren, arméinspektören, marinen, flygvapnet)
- » Avdelningar, sektioner och staber inom Försvarsmakten

(regementsstaben, personalavdelningen, produktionsledningen)

- » Bataljoner, divisioner, kompanier och plutoner (jägerbataljonen, röjdykardivisionen)
- » Grundläggande samhällsfunktioner (riksdagen, regeringen)

När perspektivet skiftar mellan namn- och funktionsbeteckning blir det antingen gemen eller versal: Det beslutades att Försvarsmakten – Den svenska försvarsmakten och EU och Ryska federationen möts – Den ryska federationen av stater. ◀

*Text **Charlotta Börjesson och Johanna Toll, Leds komm***

OM SPRÅKVÅRDARNA OCH SPRÅKBLADET

Försvarsmaktens språkvårdare heter Lotta Börjesson och Johanna Toll. De arbetar på kommunikationsavdelningen på Ledningsstaben, och deras uppgift är att "sprida ljus i

skrivmörkret". De kan granska språk i rapporter och andra texter och alla inom Försvarsmakten är välkomna att höra av sig till dem med frågor som rör språk och översättning. Det finns även ett språkvårdarnätverk

som alla medarbetare kan ansluta sig till, på Emilia: Språkvårdare i FM.

På Emilia finns även deras nyhetsbrev Språkbladet. Om du vill bli prenumerant mejlar du till sprak@mil.se.

BILDEN

Foto Bezav Mahmod/Försvarsmakten

STRIDER I BETONGEN

I februari fyllde Hemvärnet ett år som egen stridskraft. Här framrycker soldater under övning 2016 i Härnösand.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

BLI MIN FODERVÄRD!

Försvarmaktens hundtjänstenhet (FHTE) har bland annat till uppgift att tillgodose de kontinuerligt tjänstgörande krigsförbanden och Polismyndigheten med lämpliga tjänstehundar.

FHTE föder med anledning av detta upp ca 35–40 kullar per år och dessa valpar placeras hos fodervärdar när valpen är 8 veckor gammal. När hunden nått 15–18 månaders ålder genomförs ett lämplighetstest som avgör om hunden har det som krävs för fortsatt tjänstgöring vid någon av myndigheterna.

FHTE söker ständigt nya fodervärdar och mer information kring att vara fodervärd finns på Försvarmaktens hemsida.

**Försvarmaktens
hundtjänstenhet**

www.forsvarsmakten.se/fhte
fodervard@mil.se
0620-810 16

